

D23.009463

Plan Van Aanpak "Gezond, vitaal en sociaal Koggenland"

Plan van aanpak Brede SPUK 2023 – 2026

(Invulling van de 'Regeling specifieke uitkering sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023–2026' (volgens format plan van aanpak 2024-2026))

'Gezond, vitaal en sociaal Koggenland'

We leggen meer nadruk op positieve gezondheid en de veerkracht en vitaliteit van onze inwoners. We stimuleren de zelfredzaamheid, het belang van een sociaal netwerk en eigen kracht bij onze inwoners om regie te pakken en keuzes te maken.

Inhoudsopgave

1. Waar staat de gemeente? (huidige situatie)	5
A. Lokale bestaande akkoorden in Koggenland	5
Lokaal sportakkoord (2020)	5
Lokaal preventieakkoord (2021)	6
Beleidsplan Sociaal domein (2021 - 2024)	6
Verbinding lokaal sportakkoord en lokaal preventieakkoord	6
B. Belangrijkste gezondheidsverschillen en aandachtsgebieden	6
Cijfers gezondheidsverschillen, aandachtsgebieden sport, bewegen, gezondheid en sociale cohesie	7
Cijfers algemeen	7
Cijfers naar doelgroep / leeftijd	8
C. Belangrijkste ambities op het gebied van sport, bewegen en cultuur	11
Sportakkoord	11
Brede regeling combinatiefuncties	11
D. Belangrijkste ambities op het gebied van gezondheid en sociale basis	11
2. Als door de gemeente voor een of meer onderdelen geen aanvraag is ingediend, geef dan hier aan wat de reden daarvoor is.	14
3. Beschrijf voor de hoofdthema's sport, bewegen en cultuur (A) en Gezondheid en sociale basis (B):	15
A. Sport, bewegen en cultuur	16
B. Gezondheid en sociale basis	18
4. Ondersteunende onderdelen: Versterking kennis- en adviesfunctie GGD en Coördinatiekosten regionale aanpak preventie	30
5. Hoe wordt de voortgang bewaakt?	31
6. Beschrijf op welke samenhang en synergie wordt nagestreefd tussen uitvoering op de verschillende hoofdthema's en onderdelen.	33
7. Verbinding onderdelen Brede SPUK en doelen GALA en Sportakkoord	34
8. Toestemming gebruik informatie	35
9. Ondertekening	36

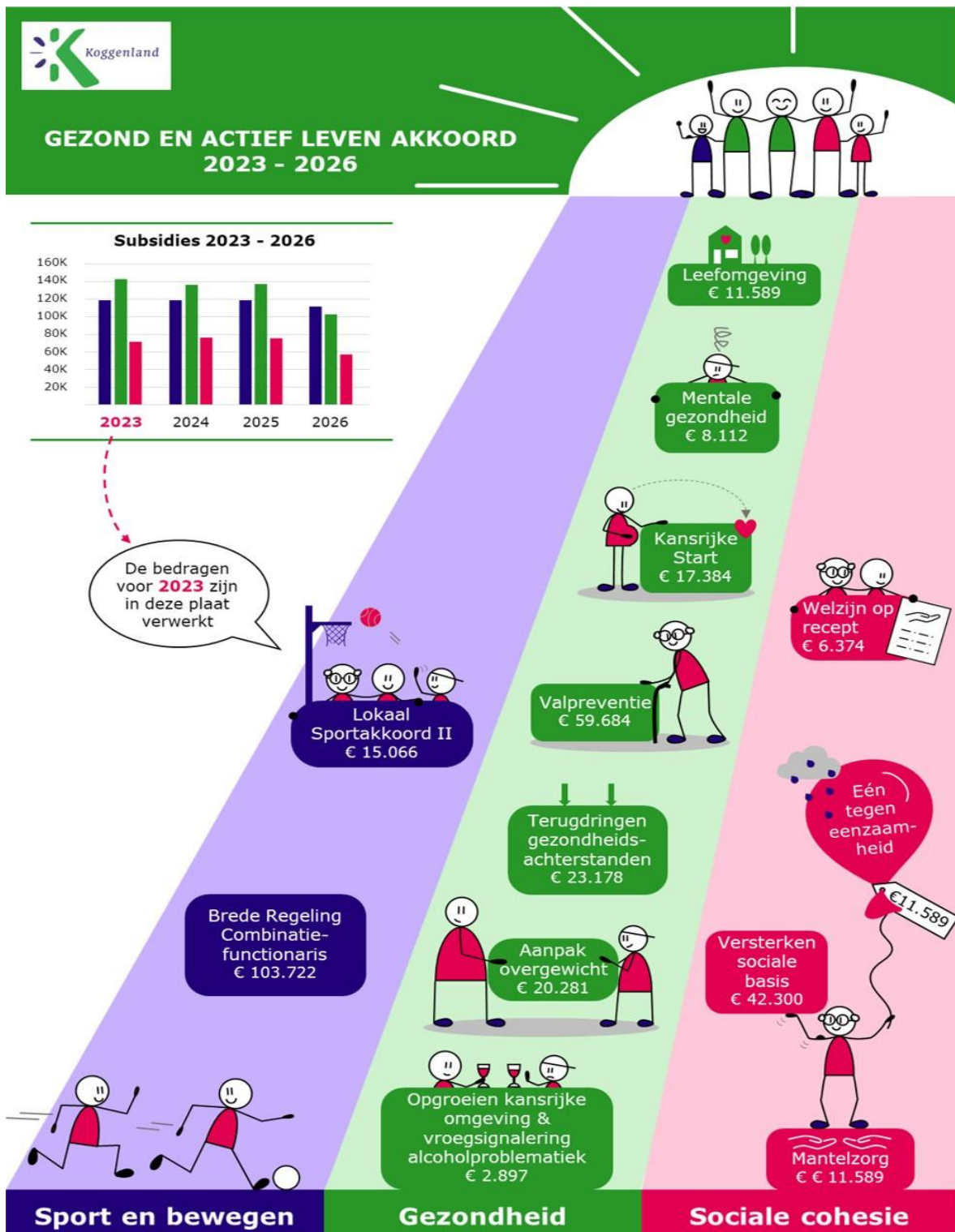
FORMAT PLAN VAN AANPAK BREDE SPUK 2024-2026

Naam gemeente: *Koggenland*

Naam verantwoordelijk wethouders: *Marian van Kampen (gezondheid, sociaal domein), Bart Krijnen (sport)*

Datum van insturen: *30 september 2023*

Contactpersoon voor aanvullende informatie: *Judith Gielens*; E-mailadres: j.gielens@koggenland.nl; telefoon: *0229548440*

1. Waar staat de gemeente? (huidige situatie)

Gezond, vitaal en sociaal Koggenland

Dit is het plan van aanpak van de gemeente Koggenland voor uitvoering van de 'Regeling Specifieke uitkering sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026'. Koggenland is op een aantal thema's van de 13 thema's uit die regeling al langer actief, in dat opzicht is de nieuwe regeling een extra impuls en wordt voortgebouwd op de jarenlange ervaringen. Voor de thema's die in Koggenland minder aan de orde zijn, wordt de komende jaren actie op ondernomen. Koggenland doet mee over de volle breedte van de regeling. Hoe dat gebeurt, staat in dit integraal Plan Van Aanpak "Gezond, vitaal en sociaal Koggenland".

A. Lokale bestaande akkoorden in Koggenland

Koggenland heeft een lokaal sportakkoord ontwikkeld en de uitvoering hiervan is in 2020 gestart. Sinds 2021 is er een lokaal preventieakkoord, waarvan de uitvoering in 2023 nog doorloopt. Sinds 2021 heeft Koggenland ook een eigen gezondheidsplan, vastgelegd in het beleidsplan sociaal domein 2021-2024.

Lokaal sportakkoord (2020)

In 2020 is het lokale sportakkoord "Gezond en gelukkig zijn in Koggenland" vastgesteld (bijlage 1). Dit sportakkoord gaf richting aan de uitvoering gedurende de jaren 2020 t/m 2022. Om de doelstellingen uit het lokale sportakkoord te bereiken is de Stichting Sportraad Koggenland opgericht. Deze sportraad heeft vijf prioriteiten opgesteld om haar hoofdoel (een gezond en gelukkig Koggenland) te bereiken. De geselecteerde prioriteiten in de periode 2020 t/m 2022 zijn:

1. Preventie
2. Sport en bewegen voor eenieder
3. Duurzaamheid
4. Werving en behoud van vrijwilligers
5. Samenwerking

Op basis van jaarlijkse actieplannen is gewerkt aan realisatie van deze prioriteiten. De resultaten zijn in jaarrapportages vermeld. Een selectie daarvan is opgenomen in het herijkte sportakkoord (bijlage 2).

Het Kenniscentrum Sport en Bewegen (KCSB) heeft een factsheet gemaakt met de maatschappelijke waarde van sport in de gemeente Koggenland (zie hieronder). Hierin wordt Koggenland vergeleken met Nederland. De cijfers zijn gebaseerd op onderzoeken uit 2020.

	Lokaal	Landelijk		Lokaal	Landelijk		Lokaal	Landelijk
Gemiddeld aantal sportaccommodaties	26,3	21,5	Ervaren goede gezondheid	85,9%	79,1%	Beweegrichtlijnen	55,9%	50,4%
Gemiddelde afstand tot sporthal	2,1 km	1,6 km	Obesitas	11,6%	14,7%	18 - 64 jaar	58,9%	54,2%
Score beweegvriendelijke omgeving	60	60	Stress	13,2%	17,7%	65+	46,5%	38,2%
Nabijheid van voorzieningen	30	41	18 - 64 jaar	16,1%	21,2%	Niet-sporters	41,2%	49,3%
Sportaccommodaties	49	62	65+	4,3%	6,5%	Sportbondleden	30,9%	24,0%
Recreatief groen en blauw	76	63	Jongeren met psychische klachten	27,5%	27,4%	0 - 9 jaar	24,4%	20,0%
Speelplekken	83	72				10 - 24 jaar	54,3%	43,0%
Uitgaven gemeente sport en bewegen per inwoner	€ 39,7	€ 83,5				25 - 44 jaar	31,6%	22,0%
						45 - 64 jaar	24,6%	21,0%
						65+	20,5%	17,0%
						Ongeorganiseerde sporten		
						Wielrennen	3,0%	2,5%
						Fitness	26,0%	20,3%
						Sportief wandelen	4,0%	1,7%
						Hardlopen	10,0%	9,2%
						Fietsgebruik	34,5%	36,6%

De meeste indicatoren uit 2020 vallen op in positieve zin wanneer de cijfers van Koggenland worden vergeleken met de landelijke cijfers. Echter uit recentere cijfers (GGD HN Monitoren 2021 en 2022) blijkt dat er een kanteling is (zie cijfers per leeftijdsgroep) en het op een aantal onderdelen minder goed gaat. Voor de inzet voor de komende jaren betekent dat we echter niet 'op de lauweren rusten', wel om te werken aan het minimaal behouden van de huidige stand van zaken, liever nog: verdere verbetering daarvan. Er zijn ook enkele onderwerpen die in negatieve zin opvallen: Jongeren met psychische klachten en het fietsgebruik.

Lokaal preventieakkoord (2021)

De gemeente Koggenland is kartrekker van het lokale preventieakkoord. De Sportraad Koggenland heeft met betrekking tot een aantal preventie-onderdelen, zoals rookvrije sportverenigingen, tegengaan van overgewicht en NIX18 in sportkantines een prominente rol. Daarmee werden verbindingen gelegd tussen het sportakkoord en het preventieakkoord. Met de Brede SPUK worden deze verbindingen voortgezet, versterkt en uitgebreid. Succesfactor in de uitvoering en doorontwikkeling van het sportakkoord en preventieakkoord is de samenwerking van de gemeente met de Stichting Sportraad Koggenland. Voor ontwikkeling van nieuwe initiatieven en een integrale uitvoering, is een kernteam samengesteld. Bij dit kernteam kan te allen tijde advies worden gevraagd met betrekking tot de onderwerpen waar de leden van het kernteam deskundig in zijn. Het kernteam bestaat uit medewerkers van GGD Hollands Noorden, Vrijwilligerspunt, fysiotherapie, diëtiste, vakleerkracht bewegingsonderwijs, sportraad Koggenland, adviesraad sociaal domein, gemeente Koggenland en kinderopvang.

Beleidsplan Sociaal domein (2021 - 2024)

Ook op het gebied van gezondheid springt de gemeente Koggenland er ten opzichte van de regiogemeenten op een aantal onderdelen positief uit. Toch blijft investeren in kwaliteit van leven noodzakelijk. Dit blijkt uit diverse onderzoeksgegevens (Gezondheidsmonitoren GGD Hollands Noorden, Kenniscentrum Sport en Bewegen, De Juiste Zorg op de Juiste Plek) en informatie van maatschappelijke partners. Met veel inwoners van Koggenland gaat het goed. Maar er zijn ook inwoners die niet veel te besteden hebben, eenzaam zijn, in een kwetsbare situatie zitten, psychische problemen hebben, niet vitaal zijn, geen gezonde leefstijl hanteren, overbelast zijn, te weinig bewegen, niet veerkrachtig zijn, etc.. Vanuit die gedachte werd in 2021 het beleidsplan sociaal domein "Krachtig verder!" vastgesteld. De visie in dit beleidsplan is gebouwd op doorontwikkeling van bestaand beleid, ingaande op (landelijke) ontwikkelingen die van invloed zijn op de situatie in Koggenland met betrekking tot beleid en uitvoering van wet- en regelgeving. In dit beleidsplan staan vier maatschappelijke effecten beschreven namelijk:

1. Meedoen;
2. Omzien naar elkaar;
3. Zo thuis mogelijk wonen;
4. Gezond en weerbaar.

Gemeente Koggenland streeft naar een inclusieve samenleving, waarbinnen inwoners met een beperking (fysiek, mentaal of sociaal) op alle levensgebieden volwaardig kunnen deelnemen aan de maatschappij. De gemeente moedigt inwoners aan om hun kansen en mogelijkheden volop te benutten. Inwoners zijn in eerste instantie zelf verantwoordelijk voor hun leven en ze moeten daar in vrijheid invulling aan kunnen geven. De gemeente heeft de taak om inwoners hierin te ondersteunen.

Verbinding lokaal sportakkoord en lokaal preventieakkoord

In de afgelopen jaren is in de praktijk verbinding ontstaan tussen het lokale sportakkoord en lokaal preventieakkoord. Daardoor heeft Koggenland al een aantal jaar kunnen werken aan en met de samenhang tussen de domeinen sport en bewegen, gezondheid en welzijn. Ook met de samenwerking van organisaties in die domeinen. Precies wat nu met de landelijke akkoorden het Nationaal Sportakkoord II en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA, februari 2023) en de bijbehorende subsidieregeling Brede SPUK wordt beoogd. Met het inspelen op die nieuwe regeling bouwt Koggenland dan ook verder op de huidige situatie en kan waar nodig en mogelijk versterking plaatsvinden.

B. Belangrijkste gezondheidsverschillen en aandachtsgebieden

Demografische opbouw: Het aantal inwoners in de gemeente Koggenland is sinds 2007 met 2.295 personen gestegen van 21.214 tot 23.509 in 2023 (dat is 11%). Het aantal geboortes is afgelopen jaar met 10% gestegen. Ook de vergrijzing neemt in Koggenland toe. Dit betekent dat de vraag naar zorg, advies en ondersteuning maar ook naar welzijnswerk bij verschillende leeftijdsgroepen toe neemt, terwijl er niet meer zorgpersoneel, mantelzorgers en opvoedondersteuners zijn.

Tabel 1: inwoners naar leeftijd (CBS)

Cijfers gezondheidsverschillen, aandachtgebieden sport, bewegen, gezondheid en sociale cohesie

De weergegeven cijfers komen uit diverse onderzoeken van de GGD Hollands Noorden. Voor de beschrijving van gezondheidsverschillen en aandachtgebieden wordt eerst een aantal cijfers op wijkniveau weergegeven naar opleiding, SEP (Sociaal Economische Positie) inkomen, migratieachtergrond. Vervolgens een aantal gezondheidscijfers naar doelgroep / leeftijd en worden de belangrijkste onderwerpen voor sport en bewegen, gezondheid en sociale basis opgesomd.

Cijfers algemeen

Opleidingsniveau

In Koggenland heeft ongeveer 29,1% van de inwoners van 18 jaar en ouder een laag opleidingsniveau. Het percentage inwoners (18+) met een laag opleidingsniveau in Avenhorn/De Goorn is 30,2%, in Obdam 24,9% en in Koggenland overig 30,8%. De percentages zijn iets hoger dan het landelijke cijfer vanuit de monitor (27,0%) en zijn iets hoger dan regionaal NHN (26,9%).

SES

De SES-WOA (Sociaal Economische Status – Welvaart, Opleiding en Arbeid) score in Koggenland is 0,194. In Avenhorn/De Goorn is dit 0,171, Obdam 0,180 en Koggenland overig 0,219. Deze scores zijn iets hoger dan het landelijke gemiddelde. De SES-WOA score is een numerieke indicator voor de sociaal economische status van een regio of wijk op basis van welvaart, opleidingsniveau en recent arbeidsverleden van huishoudens. Deze SES-WOA scores worden berekend door het Centraal Bureau voor de Statistiek. Het aantal is lager dan landelijk maar deze groep is er wel. Het is bekend dat inwoners met een lage sociaaleconomische status gemiddeld 7 jaar korter leven en 18 jaar korter in goede gezondheid leven dan inwoners met een hoge sociaaleconomische status.

Moeite met rondkomen

In 2022 geeft in Koggenland 10,7% van de inwoners van 18 jaar en ouder aan moeite te hebben met rondkomen. Dit is iets lager dan het regionale gemiddelde (15,7%). Op wijkniveau zijn de percentages; Avenhorn/De Goorn (9,8%), Obdam 12,1% en Koggenland overig (10,5%).

Menstruatiearmoede

Gezien het percentage inwoners dat moeite heeft met rondkomen en de bekende menstruatiearmoede is Koggenland in 2023 een samenwerking aangegaan met het Armoedefonds en worden in Koggenland nog uitgiftepunten voor menstruatiemateriaal gerealiseerd.

(Kinder)Koggenfonds

In de gemeente Koggenland is het Koggenfonds. Dit is een extraatje voor gezinnen of alleenstaanden die een jaar of langer een inkomen hebben op het sociaal minimum of een jaar of langer in een Wet schuldsanering natuurlijke personentrajact zitten of een jaar of langer in de schuldhulpverlening zitten. Zie <https://www.koggenland.nl/koggenfonds>. In 2022 was dit aan 193 gezinnen of alleenstaanden uitgekeerd, in totaal 262 personen. Uit deze vangnetregeling is gebleken dat in Koggenland een beweging gaande is waarbij het lijkt dat steeds meer inwoners een beroep doen op financiële ondersteuning.

Naast het Koggenfonds kent Koggenland ook het Kinderkoggenfonds voor kinderen uit armoedegezinnen. Deze regeling bestaat uit een VVV-cadeaukaart (eenmaal per jaar per kind) en uit een maatwerkbijdrage (maximaal € 500,00 per kind per jaar). In 2022 zijn er voor 88 kinderen VVV-cadeaukaarten verstrekt. En voor 91 kinderen een maatwerkbijdrage.

Migratieachtergrond

In Koggenland heeft 9,2% een migratieachtergrond. In Obdam 9,1%, Avenhorn/De Goorn 9,0% en Koggenland overig 9,2% ([Gezond NHN | Bevolking](#)). In Scharwoude in de gemeente Koggenland zijn 150 Oekraïense vluchtelingen gehuisvest. Dit is meer dan de gemeentelijke taakstelling. Vanuit deze groep is aangegeven dat minimaal 50% wil blijven wonen en werken in Nederland. Het merendeel heeft in de omliggende dorpen van onze gemeente werk gevonden. Tevens is er een groep van bijna 300 asielzoekers tot 1 november 2023 tijdelijk gehuisvest in Avenhorn/De Goorn.

Conclusie algemeen:

Hoewel de gemeente Koggenland niet opvalt in percentage laag opleidingsniveau, migratieachtergrond en armoedecijfer, woont er wel degelijk een kwetsbare groep inwoners. Bij de uitvoering van de SPUK-GALA plannen is er extra aandacht voor deze groep inwoners.

Cijfers naar doelgroep / leeftijd

Kinderen (0 t/m 11 jaar – 2.840 kinderen) - Kindermonitor 2021

In Koggenland scoren kinderen van ouders met een **lager opleidingsniveau** op de indicatoren van sociale omgeving minder goed dan de kinderen van hoogopgeleide ouders. Meer ouders ervaren de opvoeding als (zeer) moeilijk vergeleken met 2016. Laagopgeleide ouders hebben vaker het gevoel alleen te staan in de opvoeding en vinden vaker het ouderschap erg vermoeiend. In Koggenland groeit 10,1% van de kinderen van 0 t/m 11 jaar op in een gezin dat het afgelopen jaar enige tot grote moeite had om rond te komen van het **huishoudinkomen**. Enkele ouders geven aan dat er spanningen in het gezin zijn door het geldgebrek. Opvallend is de stijging van het percentage conflicten binnen het gezin en de stijging van het percentage ouders met **psychosociale problemen**.

In Koggenland woont ongeveer één op de vier kinderen (24,9%) in een gezin met iemand die langdurig ziek is, een handicap of een psychische aandoening heeft of kampt met een verslaving. Deze kinderen worden jonge **mantelzorgers** genoemd. Ruim een kwart van de 4 t/m 11 jarige kinderen in Koggenland heeft een verhoogd risico op **socialemotionele problemen**. Volgens 37,8% van de ouders heeft hun kind een psychosociaal probleem. Bij 80,4% van deze kinderen bestaat dit probleem al langer dan een jaar. Psychosociale problemen hebben gevolgen voor het kind zelf en voor het gezin. Verder valt op dat het risico op sociaal-emotionele problemen hoger is dan in 2016. Ook is er een stijging van het percentage kinderen met een verhoogd risico op hyperactiviteit en komen slaapproblemen vaker voor.

Het percentage kinderen dat **voldoende beweegt** is minder gunstig vergeleken met 2016. Ook zijn minder kinderen **lid van een sportvereniging** en hebben minder kinderen een zwemdiploma.

In Koggenland drinkt 16,9% van de ouders **vaak of regelmatig alcohol** in het bijzijn van hun kind. 76,2% van de ouders in Koggenland vindt het goed dat een kind jonger dan 18 jaar een slokje alcohol neemt, 42,8% vindt het goed dat er een heel glas alcohol gedronken wordt en 15,1% vindt meerdere glazen onder de 18 jaar goed.

Aandachtspunten voor interventies voor deze doelgroep in het kader van Sportakkoord II en GALA zijn:

- Er zijn meer ouders met psychosociale problemen;
- Meer kinderen van ouders in een kwetsbare situatie groeien op in ene ongunstige sociale omgeving;
- Het aantal kinderen met overgewicht en obesitas neemt onvoldoende af;
- Ouders zijn toleranter als het gaat om alcohol gebruik;
- Meer kinderen zijn mantelzorger;
- Minder kinderen bewegen voldoende;
- Minder kinderen zijn lid van een sportvereniging.

Jongeren (2^e + 4^e jaars VO) en Jongvolwassenen (16 t/m 25 jaar - 2.817 inwoners) - Gezondheidsmonitor Jeugd 2021 en Corona Jongvolwassenenmonitor 2022

Jongeren

Jongeren voelen zich in Koggenland even vaak **gelukkig** en 83,7% ervaart hun eigen **gezondheid** als (zeer) goed. 49,1% van de jongeren voelt zich vaak **gestrest**, dit is met 6% gestegen ten opzichte van 2019. Bij de meisjes in Koggenland is dit het hoogst ook vergeleken met de regio NHN. De helft van de jongeren ervaart vaak stress; school of huiswerk is en blijft de belangrijkste stressfactor. Jongeren ondervinden vaker dat stress van invloed is op hun lichamelijke of geestelijke gezondheid. Ook kampen 27% van de jongeren (2021) vaker met **psychische klachten**, waaronder depressieve klachten, ten opzichte van 2019 (19%). Ook hebben meer jongeren het afgelopen jaar serieus gedacht over **zelfdoding**. De **eenzaamheid** onder jongeren is toegenomen. Het percentage jongeren in Koggenland dat zich vaak onvoldoende **weerbaar** voelt is vergelijkbaar met de regio NHN, namelijk 13,4%. Bij meisjes is dit bijna twee keer zo hoog dan bij jongens. De mentale

gezondheid van meisjes, 4e klassers en vmbo-leerlingen is over het algemeen ongunstiger dan van jongens, 2e klassers en havo/vwo-leerlingen.

Jongvolwassenen

Het percentage jongvolwassenen dat zijn of haar eigen **gezondheid** als goed of zeer goed beschouwt is afgenomen van 89% (2019) naar 75% (2022). Vrouwen zijn vaker dan mannen minder (heel) tevreden met het leven en vinden hun gezondheid vaker minder (zeer) goed. Het percentage jongvolwassenen met **psychische klachten** (volgens de MHI-5) is in Koggenland in 5 jaar tijd bijna verdubbeld; 46,9% heeft een verhoogd risico op psychische klachten. Vrouwen kampen vaker met psychische klachten dan mannen; leeftijd lijkt hierop geen invloed te hebben. 14,4% voelt zich in het dagelijks leven vaak, meestal of voortdurend beperkt door psychische klachten. Dit percentage is vergelijkbaar met de regio NHN en Nederland. Ook het percentage jongvolwassenen dat het afgelopen jaar serieus over **zelfdoding** heeft gedacht is gestegen; 29,6% heeft hier afgelopen jaar wel eens serieus over gedacht. Van de jongvolwassenen in Koggenland voelt 36,9% zich in 2022 (heel) vaak **gestrest**, dit is met 8% gestegen ten opzichte van 2019.

Eenzaamheid onder jongvolwassenen lijkt de afgelopen jaren toe te nemen; 53,8% voelt zich matig tot ernstig eenzaam. Vrouwen en 16- en 17- jarigen voelen zich vaker eenzaam dan mannen en oudere jongvolwassenen.

De **weerbaarheid** onder jongvolwassenen is in 2022 vergelijkbaar met een jaar eerder; het snel herstellen na een moeilijke periode is afgelopen jaar echter wel afgenomen. 84,3% is voldoende weerbaar en 50,9% herstelt snel na een moeilijke periode. Mannen **sporten** vaker dan vrouwen en het sporten neemt af naarmate de leeftijd stijgt. Tussen 2021 en 2022 is het aantal jongvolwassenen dat 2 keer per week sport en het aantal jongvolwassenen dat lid is van een sportvereniging of sportclub iets afgenomen. 28,5% beweegt minstens een half uur per dag. Dit percentage is vergelijkbaar met regio NHN en Nederland.

Het percentage jongvolwassenen met **overgewicht** neemt sterk toe met de leeftijd; van de jongvolwassenen van 21 t/m 25 jaar heeft bijna 1 op de 3 overgewicht. Vrouwen hebben vaker overgewicht. 15,9% **rookt** regelmatig, dat wil zeggen: minstens 1 keer per week. Vrouwen roken minder vaak dan mannen; roken neemt toe met de leeftijd. 86,2% heeft de afgelopen maand alcohol gedronken; dit percentage is hoger dan in Nederland. Het verschil in **alcoholgebruik** tussen mannen en vrouwen is klein. Van de minderjarigen dronk afgelopen maand 66,5% alcohol. Het alcoholgebruik neemt toe met de leeftijd. Het aantal Binge drinkers (Binge drinken is het af en toe, in korte tijd, een grote hoeveelheid alcohol drinken tijdens één gelegenheid, waardoor het bloedalcoholgehalte tot boven de 0,8 promille stijgt) is hoger dan in de regio NHN. Tussen 2021 en 2022 is het gebruik van **hasj of wiet en harddrugs/partydrugs** licht gestegen; 14,0% gebruikte afgelopen maand hasj of wiet en 8,1% gebruikte afgelopen maand harddrugs/partydrugs. 22,2% van de jongvolwassenen heeft moeite om alles te betalen. 13,6% heeft het gevoel weinig controle te hebben over de eigen geldzaken.

Aandachtspunten voor interventies voor deze doelgroep in het kader van Sportakkoord II en GALA zijn:

- Meer jongeren zijn gestrest;
- Veel stress onder jongeren meestal door school en huiswerk;
- Meer jongeren en jongvolwassenen met psychische klachten en gedachten aan zelfdoding;
- Meer jongeren zijn onvoldoende weerbaar;
- Het percentage sociaal eenzaam en emotioneel eenzaam is gestegen;
- Het percentage overgewicht is toegenomen;
- Meer jongvolwassenen ervaren dat gezondheid is afgenomen;
- Binge drinken is hoger dan landelijk;
- Het alcoholgebruik bij jong volwassene is toegenomen;
- Het aantal jongeren dat rookt of softdrugs heeft gebruikt is toegenomen.

Volwassenen (18 t/m 64 jaar - 13.880 inwoners) – Gezondheidsmonitor 2020 en 2022

De algehele ervaren gezondheid en mentale gezondheid van de inwoners (18-64 jaar) van Koggenland zijn in het najaar van 2022, vier maanden na het afschaffen van de laatste coronamaatregelen, iets verslechterd vergeleken met de vorige monitor in het najaar van 2020, ongeveer een half jaar na het begin van de coronaperiode in maart 2020. Een aantal positieve trends tot en met 2020 zijn gekanteld. Het percentage inwoners dat de **gezondheid** als (zeer) goed ervaart is tussen 2020 en 2022 gedaald. Zo voelen de inwoners zich in 2022 (81,8%) over het algemeen minder goed gezond dan in 2020 (89,3%). Ook heeft meer dan 50% van de 18-64 jarigen langdurige niet -specifieke gezondheidsklachten.

Ook zijn er flinke verschillen in gezondheid tussen groepen inwoners. Van de inwoners van 18-64 jaar in Koggenland ervaart 20,6% enige en 2,1% ernstige beperkingen in hun dagelijks leven door **gezondheidsproblemen**; 20,5% heeft **beperkingen** die al 6 maanden of langer duren en 6,4% heeft beperkingen in het gehoor, gezichtsvermogen of de mobiliteit. Over het algemeen ervaren vrouwen, oudere volwassenen en mensen met een lbo/vmbo opleiding een minder goede gezondheid en meer beperkingen.

In Koggenland voelt 30,3% van de inwoners van 18-64 jaar zich **matig eenzaam** en 8,2% (zeer) ernstig eenzaam. De psychosociale gezondheid van de inwoners van 18-64 jaar in Koggenland is verslechterd. Het percentage mensen met een matig tot hoog risico op een **depressie of angststoornis** is gestegen van 41% in 2020 naar 51% in 2022. Het risico is het hoogst (55,4%) onder de inwoners van 18-34 jaar. Ook ervaren de inwoners minder regie over hun leven.

Van de inwoners van 18 jaar en ouder in Koggenland heeft 55,6% een (zeer) hoge **veerkracht**, 30,8% scoort gemiddeld en 13,6% heeft een (zeer) lage veerkracht. Het percentage mensen met een (zeer) hoge veerkracht verschilt niet significant van 2020 (54,0%). Vrouwen en inwoners van 18-34 jaar hebben een minder hoge veerkracht dan gemiddeld.

In Koggenland **rookt** 17,9% van de inwoners van 18-64 jaar. Dit percentage is de afgelopen jaren gestegen, geeft nu een lichte daling maar is hoger dan in de regio NHN. Na roken is **overgewicht** de belangrijkste oorzaak van gezondheidsverlies. De gezonde levensverwachting van mensen met obesitas is 5 jaar lager dan van mensen met een gezond gewicht. Het aantal mensen met matig of ernstig overgewicht is niet veranderd sinds 2016 en vergelijkbaar met landelijk: 42,5% van de inwoners van 18-64 jaar is te zwaar. In Koggenland is het percentage **alcoholgebruik** bij de gebruikers (overmatig en zwaar) ten opzichte van 2020 gestegen en hoger dan in regio NHN en Nederland. Tot slot gebruiken mannen, jongere volwassenen en alleenwonenden vaker genotmiddelen, zoals **alcohol en drugs**.

Van de volwassenen in Koggenland geeft bijna de helft aan dat hun **sport- en beweeggedrag** is veranderd door de coronacrisis, bijna een derde is minder gaan bewegen. Van de inwoners in Koggenland geeft 13,5% (2020) aan dat ze over het algemeen niet zo goed of helemaal niet goed slapen. Bijna 4% haalt op doktersvoorschrift **slaap-of kalmeringsmiddelen**. In Koggenland geeft 11% van de inwoners van 18-64 jaar **mantelzorg** (drie maanden of langer en/of meer dan acht uur per week). Van alle mantelzorgers geeft 15,9% aan hierdoor zwaar belast te zijn.

Aandachtspunten voor interventies voor deze doelgroep in het kader van Sportakkoord II en GALA zijn:

- Aantal inwoners dat de gezondheid als (zeer) goed ervaart is gedaald;
- Ruim 50% heeft langdurige niet -specifieke gezondheidsklachten;
- Ruim 40% heeft overgewicht;
- Meer inwoners in een kwetsbare situatie ervaren meer gezondheidsproblemen;
- De psychische gezondheid is verslechterd;
- Het alcoholgebruik is gestegen;
- Bijna 40% voelt zich matig tot (zeer) ernstig eenzaam, dit is gestegen.

Volwassenen (65 jaar en ouder – 4.780 inwoners) – Gezondheidsmonitor 2020 en 2022

Ook voor deze doelgroep geldt dat de algehele ervaren gezondheid en mentale gezondheid van de inwoners (65 jaar en ouder) van Koggenland in het najaar van 2022, vier maanden na het afschaffen van de laatste coronamaatregelen, is verslechterd vergeleken met de vorige monitor in het najaar van 2020. Het percentage inwoners dat de **gezondheid** als (zeer) goed ervaart is tussen 2020 en 2022 is met 9% gedaald. Over het algemeen ervaren vrouwen, 75- plussers en mensen met een lbo/vmbo opleiding een minder goede **gezondheid**, meer **beperkingen** en **psychosociale problemen** dan anderen. Bij deze groep inwoners voelt 47,2% van de ouderen zich matig tot (zeer) ernstig **eenzaam**. Het percentage ouderen dat een matig tot hoog risico op een **depressie of angststoornis** loopt, is gestegen van 26% naar 36%.

Het aantal inwoners met matig of ernstig **overgewicht** is nagenoeg gelijk aan het landelijk gemiddelde en is 56%. Ook **beweegt** meer dan de helft van de inwoners van 65 jaar en ouder niet voldoende. Door de coronacrisis is het sport- en beweeggedrag zelfs afgenomen: 25,5% van de inwoners zijn minder gaan bewegen en 7,7% is meer gaan bewegen. Eén op de drie ouderen **valt** (32,5%). In de directe **leefomgeving** geven de ouderen aan dat zij het minst tevreden zijn over de voorzieningen voor jongeren zoals een buurthuis/buurtwerk.

Aandachtspunten voor interventies voor deze doelgroep in het kader van Sportakkoord II en GALA zijn:

- Aantal inwoners dat de gezondheid als (zeer) goed ervaart is gedaald;
- De vergrijzing neemt in Koggenland toe;
- Met een lbo/vmbo opleiding hebben een minder goede gezondheid;
- Bijna de helft beweegt niet voldoende;
- Meer dan de helft heeft overgewicht;
- Een op de drie ouderen valt;
- Meer dan 47% voelt zich matig tot (zeer) ernstig eenzaam, dit is gestegen;
- Er wordt meer gerookt dan de regio NHN en landelijk.

C. Belangrijkste ambities op het gebied van sport, bewegen en cultuur

De gemeente Koggenland kent een zeer sterk verenigingsleven en ondernemerschap op het gebied van sport, bewegen en cultuur. In alle kernen van de gemeente zijn tal van activiteiten op het gebied van sport, bewegen en cultuur waaraan inwoners kunnen deelnemen. De ambitie is om het ondernemerschap van sport- en cultuuraanbieders plus de deelname aan activiteiten door onze inwoners te vergroten. Door aan te sluiten op de landelijke ambities vanuit het sportakkoord en de Brede regeling combinatiefuncties wordt invulling gegeven aan het vergroten van de zichtbaarheid van en deelname aan sport, bewegen en cultuur.

Sportakkoord

De landelijke ambities vanuit het Sportakkoord II zijn fundament, bereik en betekenis. Uit deze landelijke ambities wordt het volgende overgenomen. Samenwerken aan een stevig fundament. De voorwaarden om te kunnen sporten en daar plezier aan te beleven, moeten worden verbeterd. Dat gaat over de mensen, organisaties, cultuur en materiële voorzieningen in de sport. Een belangrijk punt de komende jaren is het investeren in kwalitatief sterke sportaanbieders die toegankelijk en veilig voor iedereen zijn. Daarnaast werken we aan een groter bereik. Daarmee bedoelen we dat meer mensen zich aangesproken en uitgenodigd voelen te gaan sporten en sport te beleven, bijvoorbeeld door drempels te verlagen, mensen te prikkelen en meer succesverhalen te delen. Tot slot werken we aan meer betekenis van sport. Betekenis gaat over de waarde van sport voor de maatschappij: energie, plezier en zingeving in het dagelijks leven door en van de sport zelf, maar ook een bijdrage aan het tegengaan van eenzaamheid en kansongelijkheid, of juist het bevorderen van gezondheid.

Brede regeling combinatiefuncties

Voor de invulling van de Brede regeling combinatiefuncties worden tevens de landelijke ambities gehanteerd.

1. Meer kinderen, jongeren en volwassenen die sporten, bewegen en meedoen aan cultuur. Hierin is extra aandacht voor kwetsbare groepen en mensen die achterblijven in sport-, beweeg- en cultuurdeelname;
2. Sterke aanbieders op de gebieden sport, bewegen en cultuur. Hierin wordt ingezet op kwaliteit, veiligheid en toegankelijkheid bij aanbieders;
3. Een sterke verbinding tussen sport, bewegen en cultuur met andere domeinen en programma's (o.a. onderwijs, gezondheid, zorg, welzijn, sociale zaken, armoede & schulden) die bijdragen aan de bovenste twee doelen.

De ambities uit het sportakkoord en de Brede regeling combinatiefuncties leiden tot het aanpassen van het gemeentelijk beleid. Daarom wordt er in 2024 een beleidsnota cultuur en een beleidsnota sport en bewegen opgesteld en volgt in 2024 een beleidsnota voor spelen en speeltuinen. In hoofdstuk 3, thema 2, Brede Regeling Combinatiefuncties is deze opzet uitgebreid beschreven.

D. Belangrijkste ambities op het gebied van gezondheid en sociale basis

Beleidsplan Sociaal Domein 2021-2024 "Krachtig verder!"

De belangrijkste ambities in Koggenland op het gebied van gezondheid en sociale basis staan beschreven in het beleidsplan sociaal domein 2021-2024 "Krachtig verder!". Dit beleidsplan vermeldt doelstellingen en beleidskaders van waaruit Koggenland uitvoering geeft aan het ondersteunen van inwoners om gezond en gelukkig te zijn. Het plan beoogt op vier thema's maatschappelijke effecten te bereiken en we doen dat via negen ontwikkelijnen.

1. Meedoen

1. Iedereen doet mee;
2. Zorgteam Koggenland;

2. Omzien naar elkaar

3. Leefbare dorpen;
4. Ondersteuning op maat;
5. Sociale Veiligheid;

3. Zo thuis mogelijk wonen

6. Een thuis voor iedereen;

4. Gezond en weerbaar

7. Actieve inwoners;
8. (Positieve) gezondheid;
9. Gehoord worden.

De uitwerking van de activiteiten die bijdragen aan de doelstellingen van het beleidsplan, worden uitgewerkt in een uitvoeringsplan per jaarschijf. Elke vier jaar wordt een nieuw integraal beleidsplan voor het sociaal domein opgesteld. De uitvoering daarvan wordt tussentijds gemonitord en bijgesteld. De afgelopen twee jaar is hard gewerkt aan de geformuleerde doelstellingen binnen het sociaal domein en om onze ambities op het gebied van gezondheid en sociale basis te realiseren. Het beleidsplan sociaal domein en het uitvoeringsplan sociaal domein 2023/2024 is respectievelijk als bijlage 3 en 4 bijgevoegd.

Lokaal preventieakkoord

Het lokaal preventieakkoord "Koggenland vaart wel bij gezondheid" heeft nog een looptijd tot en met 31 december 2023. Opgaven uit dit akkoord zijn:

- Rookvrije generatie, inzetten op 2040;
- Verminderen overmatig alcoholgebruik;
- Tegengaan van overgewicht en obesitas;
- Verminderen van drugsgebruik onder jongeren (12-25 jarigen);
- Verhogen van de weerbaarheid bij jongeren;
- Versterken van de sociale veerkracht onder onze inwoners;
- Dementie vriendelijke gemeente.

Na 31 december 2023 wordt de uitvoering van het lokaal preventieakkoord voortgezet via het Gezond en Actief Leven Akkoord, met de Brede SPUK als financieel ondersteunend instrument. De hierboven genoemde opgaven uit het huidige lokaal preventieakkoord passen daarin. Tevens is met ingang van 1 september 2023 gestart met "Wijkaanpak Rookvrij leven voor iedereen". Dit programma heeft als doel de lokale aanpakken te versterken waarin gezondheidsproblematiek en andere sociale problemen in samenhang worden aangepakt, met als resultaat dat het aantal inwoners dat stopt met roken toeneemt.

Vervolg

De inspanningen op de belangrijkste opgaven uit het (herijkte) sportakkoord, beleidsplan sociaal domein en het lokaal preventieakkoord zet Koggenland de komende jaren voort. Omdat de hierboven genoemde aandachtspunten aansluiten bij het landelijk Sportakkoord II en het Gezond en Actief Leven Akkoord, wordt met behulp van het bijbehorende financiële arrangement Brede SPUK verdere uitbouw en versterking van de aanpak mogelijk.

Samenvattend zijn de volgende opgaven waar we in Koggenland in het kader van de Brede SPUK 2023-2026 per hoofdthema mee aan de slag gaan:

Sport, bewegen en cultuur

- Vergroten van de sportparticipatie;
- Vergroten van de bekendheid van sportvoorzieningen;
- Vergroten van de cultuurparticipatie (bijvoorbeeld op basisscholen);
- Toegankelijker maken van het cultuuraanbod;
- Ouderen en jeugd zijn de belangrijkste doelgroepen.

Gezondheid

- Iedereen kan meedoen (inclusie);
- Signaleren van kwetsbare inwoners;
- Beter signaleren van problemen bij kwetsbare inwoners;
- De gezonde keuze de makkelijke keuze;
- Investeren in preventie: zelfredzaamheid, kwaliteit van leven zoveel mogelijk versterken (voorkomen dat inwoners in een kwetsbare situatie terechtkomen);
- Voorkomen van kansengelijkheid (armoedebestrijding, gezonde leefomgeving);
- Versterking van de mentale weerbaarheid en mentale gezondheid à voorkomen van eenzaamheid;
- Samenwerking sociaal en medisch domein;
- Stimuleren financiële zelfredzaamheid;
- Voorkomen van vallen bij ouderen;
- Meer bewustzijn creëren bij inwoners over het gezond gedrag en het hebben van een gezonde leefstijl;
- De deskundigheid van professionals vergroten om problematiek tijdig te signaleren en de handelingsperspectieven te vergroten;
- Ondersteunen van burgers in de gemeente bij het verhogen van welbevinden en veerkracht;
- Het verlagen van zorggebruik eerstelijnszorg;
- De samenwerking tussen de verschillende ketenpartners versterken zodat wij elkaar nog beter weten te vinden, waardoor de inwoner beter wordt bediend. Niet meer zorg maar kwalitatief betere en passende zorg.

Sociale basis

- Investeren in de kwaliteit van de hulpverlening;
- Faciliteren van ontmoetingen;
- Hulp dichtbij, aanbod ondersteuning toegankelijk maken;
- Inzetten van buurtverbinders;
- Meer omkijken naar elkaar à sociale cohesie versterken;
- Inzetten op kansenongelijkheid, denk aan armoede, kwaliteit van de (sociale) omgeving, groen- en speel voorzieningen;
- Versterking van de mentale weerbaarheid en mentale gezondheid;
- Vergroten van eigen kracht;
- Het participeren in eigen welzijn en leefomgeving;
- Dat bewoners van Koggenland aan de slag kunnen met hun mentale gezondheid en oog kunnen hebben voor de mentale gezondheid van anderen;
- Vervolg geven aan dementie vriendelijke gemeente.

2. Als door de gemeente voor een of meer onderdelen geen aanvraag is ingediend, geef dan hier aan wat de reden daarvoor is.

Niet van toepassing.

3. Beschrijf voor de hoofdthema's sport, bewegen en cultuur (A) en Gezondheid en sociale basis (B):

- A. Wat wil de gemeente bereiken (doelen en resultaten)
- B. Wat gaat de gemeente daarvoor doen (uitvoering en samenwerking)

Wij gaan uit van de veerkracht en vitaliteit van onze inwoners. Onze aandacht gaat naar positieve gezondheid en wij focussen ons niet op ziekte en zorg. Wij zien een gezonde leefstijl als basis voor vitaliteit waardoor onze inwoners de uitdagingen van alledag aankunnen en veerkracht kunnen tonen in het pakken van regie in hun eigen leven om zich positief gezond te voelen.

Op jonge leeftijd leggen wij de basis voor gezonde keuzes, gezonde voeding, ontspanning, slaap en bewegen. Het is allang niet meer vanzelfsprekend dat kinderen van huis uit voldoende bewegen en leren gezonde keuzes te maken. Des te meer een kind (en verzorgers) kan opgroeien in een gezonde omgeving en de tools en vaardigheden krijgt aangereikt om de rugzak te vullen voor later, des te groter de kans dat dit op latere leeftijd terug te zien is.

Meedoen aan de maatschappij draagt bij aan de ervaren positieve gezondheid. Elk kind verdient een gelijke kans om gezond op te groeien. Elke inwoner verdient toegang tot een gezonde leefstijl en een sociaal netwerk om een beroep op te kunnen doen. Zorgen thuis, het ontbreken van kennis of financiële middelen, een lichamelijke of verstandelijke beperking, mag in onze ogen nimmer een belemmering vormen om mee te doen aan de maatschappij, het maken van keuzes om je positief gezonder te voelen of het maken van gezonde keuzes.

We zetten armoedegelden in voor tegemoetkoming in deelname aan sport- en beweegaanbod en muziekles. We zetten in op laagdrempelige activiteiten en voorlichting, dicht bij huis, voor die inwoners die dat het hardst nodig hebben. Zo verkleinen we gezondheidsverschillen en dragen we bij aan de dimensies van positieve gezondheid.

Bijdragen aan de positieve gezondheid van onze inwoners vraagt een integrale benadering vanuit sociaal domein en de leefomgeving, met aandacht voor gezondheidsbevordering en -bescherming. Onze wijkaanpak voor een rookvrij leven voor iedereen draagt bij aan een gezonde omgeving.

Bij de fysieke inrichting van onze buitenruimte richten we ons op veel groen, voorzieningen als toegankelijke en aantrekkelijke speelplekken, bankjes en ontmoetingsplekken, veilige en aantrekkelijke fiets- en wandelpaden en aantrekkelijke vaarroutes.

Afbeelding 1: Integraal model positieve gezondheid en leefomgeving

Wat we als gemeente willen bereiken met onze inzet in relatie tot deze dimensies van Positieve Gezondheid, de invloed van de omgeving op ervaren Positieve Gezondheid en het belang van een gezonde leefstijl, en wat we daarvoor gaan doen, splitsen we hieronder verder uit naar de 13 inhoudelijke Brede SPUK-thema's. Per thema wordt aangegeven: doelen, resultaten, uitvoering en samenwerking. De verbinding en samenhang tussen de verschillende thema's is ook schematisch toegevoegd (bijlage 5) met daarin ook een kolom waar de verbinding wordt gemaakt met verschillende leeftijdsgroepen.

De bijdrage van thema's aan de doelen van het Gezond en Actief Leven Akkoord, de Hoofdlijnen Sportakkoord II en het addendum Brede Regeling Combinatiefunctionaris, staat schematisch weergegeven in de tabel op pagina 34.

A. Sport, bewegen en cultuur

Thema 1: Lokaal sportakkoord

In het lokaal sportakkoord spreken partijen uit de sport, maatschappelijke organisaties, bedrijven en de gemeenten lokaal af hoe zij met elkaar sport- en beweegambities kunnen bereiken. In de gemeente Koggenland is er met het lokale sportakkoord vanaf 2020 een beweging ingezet. Een beweging waarin de Sportraad steeds beter wordt gevonden door de sportverenigingen. Dit komt doordat verenigingen steeds meer naar de Sportraad stappen als eerste 'loket'. Hierdoor komt de Sportraad steeds beter in positie om haar taak te vervullen. Dit is een goede basis, want in het herijken van het sportakkoord wordt ingezet op een nog bredere samenwerking. De Sportraad gaat zich proactief inzetten om verbindingen te maken met de thema's die vallen onder gezondheid en een sociale basis.

Doelen

Het eerste sportakkoord had als hoofddoel om inwoners te stimuleren om gezond te leven. Hierom werd ook een sterke verbinding gelegd met het preventieakkoord. In het herijkte sportakkoord "Gezond en gelukkig Koggenland zet door" wordt eveneens ingezet op gezondheid. Het lokale sportakkoord bevat 3 doelen:

- Inzetten op preventie;
- Verhogen van sportparticipatie;
- Verbreden van het sportaanbod.

Hierin dient preventie te worden geïnterpreteerd als zijnde alle aspecten op het gebied van gezond. Zodoende wordt de relatie met gezondheid en sociale basis gelegd.

Resultaat

- Inwoners zijn gezonder;
- Meer inwoners van Koggenland sporten;
- Inwoners hebben een bredere keus aan sport- en beweegmogelijkheden.

Uitvoering / Acties

Fundament

- Cultuur (waarden en normen) met een Plan van aanpak sociale veiligheid en integriteit;
- Materiële voorzieningen in de sport – duurzaamheid;
- Andere beweegvormen, met name voor ouderen.

Er wordt ingezet om activiteiten voor ouderen te organiseren en te borgen. Hierbij wordt gedacht aan het behouden van activiteiten welke al worden georganiseerd, maar ook het opzetten van nieuwe beweegactiviteiten voor een proefperiode, waarna naar een concreet vervolg wordt gekeken.

Bereik

- Promoten van het bestaande sportaanbod, zowel bij verenigingen als bij ondernemende sport/beweegaanbieders;
- Promoten van vrijwilligerswerk;
- Gemeentelijk karakter geven aan het evenement Estafette Loop Koggenland (ELK);
- Onderzoek naar een breder sportaanbod in Koggenland.

Waar mogelijk wordt topsport gebruikt om inwoners te inspireren en te stimuleren om te bewegen en sporten.

Betekenis

- Verbinding met het lokale preventieakkoord;
- Verbindingen met de thema's uit de Brede SPUK die vallen onder gezondheid en sociale basis.

Er wordt gewerkt naar een toekomstbestendig sportstelsel welke aansluit op maatschappelijke ontwikkelingen en sterk genoeg is om huidige en nieuwe uitdagingen het hoofd te bieden. Aanvullend wordt actiever en met meer partijen samengewerkt en afspraken gemaakt. De belangrijkste opgaven hierin zijn:

- Inzetten op preventie;
- Verhogen van sportparticipatie;
- Ontdekken van nieuwe sport- en beweegvormen.

Verbinding (samenwerking)

Vanuit het lokaal sportakkoord programma kunnen verbindingen gelegd worden met de programma's: Brede Regeling Combinatiefuncties (2), Terugdringen gezondheidsachterstanden (3), Kansrijke Start (4), Mentale gezondheid (5), Aanpak overgewicht (6), Valpreventie (7), Leefomgeving (8), Opgroeien in een kansrijke omgeving/vroegsignalering alcoholproblematiek (9) Versterken sociale basis (10), Mantelzorg (11), Eén tegen eenzaamheid (12) en Welzijn op recept (13).

Thema 2: Brede Regeling Combinatiefuncties

Met de Brede Regeling Combinatiefuncties wordt deelname aan sport en cultuur verbonden met ten minste één andere sector, zoals de zorg of het onderwijs. In Koggenland wordt de regeling momenteel ingezet voor de buurtsportcoach en in het bewegingsonderwijs. De komende jaren zijn er aanpassingen nodig om te voldoen aan de regelgeving en aan te sluiten op overige thema's vanuit de Brede SPUK.

Doelen

- Meer kinderen, jongeren en volwassenen die sporten, bewegen en meedoen aan cultuur. Hierin is extra aandacht voor kwetsbare groepen en mensen die achterblijven in sport-, beweeg- en cultuurdeelname;
- Sterke aanbieders op de gebieden sport, bewegen en cultuur. Hierin wordt ingezet op kwaliteit, veiligheid en toegankelijkheid bij aanbieders;
- Een sterke verbinding tussen sport, bewegen en cultuur met andere domeinen en programma's (onder andere onderwijs, gezondheid, zorg, welzijn, sociale zaken, armoede & schulden) die bijdragen aan de bovenste twee doelen.

Resultaat

- Er wordt in 2024 een cultuurnota opgesteld om invulling te geven aan de inzet van de Brede Regeling Combinatiefuncties;
- Er wordt in 2024 een sport en beweegnota opgesteld om invulling te geven aan de inzet van de Brede Regeling Combinatiefuncties. In deze nota wordt ook het lokaal sportakkoord opgenomen;
- Er worden afspraken vastgelegd tussen sport, bewegen en cultuur met andere domeinen en programma's om de deelname van kinderen, jongeren en volwassenen die sporten, bewegen en meedoen aan cultuur te vergroten;
- Er worden afspraken vastgelegd over de inzet van professionals om maatschappelijke organisaties te ondersteunen in het vergroten van hun kwaliteit, veiligheid en toegankelijkheid;
- De afspraken over de uitvoering van de Brede Regeling Combinatiefuncties voldoen aan de gestelde eisen vanuit de Bestuurlijke afspraken BRC 2023-2026.

Uitvoering / Acties

- De inwoners van Koggenland zijn de dragers van sport, bewegen en cultuur. Middels een participatietraject worden inwoners betrokken om invulling te geven aan de cultuurnota en sport- en beweegnota;
- Aangepaste invulling Brede Regeling Combinatiefuncties in verband met de gewijzigde landelijke regeling. De Brede Regeling Combinatiefuncties wordt momenteel nog ingezet op vakleerkrachten lichamelijke opvoeding, uitvoering sportakkoord, zwemonderwijs, cultuureducatie, jongerenwerk, ouderenwerk. De landelijke insteek vereist een andere richting. In samenwerking met betrokkenen wordt deze richting bepaald.
- Inzet van professionals vanuit de BRC-regeling op de domeinen sport, bewegen en cultuur;
- Inzet van professionals vanuit de BRC-regeling op doelen uit het Sportakkoord II en Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA).

Verbindingen (samenwerking)

Vanuit de Brede Regeling Combinatiefuncties wordt verbinding en de samenwerking gezocht met het Lokaal sportakkoord (1), Terugdringen gezondheidsachterstanden (3), Mentale gezondheid (5), Aanpak overgewicht en obesitas (6) en Leefomgeving (8).

B. Gezondheid en sociale basis

Aanpak op lokaal niveau en daar waar mogelijk op regionaal niveau

Voor de thema's die onder gezondheid en sociale basis vallen (3 t/m 13) worden de doelen en resultaten hieronder beschreven en op welke wijze dit met de inzet van een bepaalde (keten)aanpak, interventies, activiteiten wordt uitgevoerd. Als blijkt uit de cijfers of uit input van maatschappelijke organisaties, dat op wijk/dorp niveau, een opgave noodzakelijk is ter vermindering van de gezondheidsverschillen, dan wordt dit meegenomen in de aanpak. Kortom de aanpak is lokaal, met accenten op wijk/dorp niveau. De thema's met een ketenaanpak, te weten kansrijke start, aanpak overgewicht en obesitas, valpreventie en welzijn op recept, worden regionaal uitgevoerd.

Samenwerking intern / extern en lokaal / regionaal

Op lokaal niveau wordt samengewerkt met een diversiteit aan professionals, niet alleen intern bij de gemeente, maar ook extern met veel organisaties. Voorbeelden met wie op lokaal niveau wordt samengewerkt zijn: maatschappelijke organisaties, ouderenbonden, wijksteunpunten, sport- en beweegaanbieders, verenigingen, Sportraad Koggenland, Link jongerenwerk, fysiotherapeuten, diëtisten, zorgaanbieders, huisartsen, mantelzorgcentrum, welzijnswerk, wijksteunpunt, wijkleercentrum, vrijwilligersnetwerk, verslavingszorg, bibliotheken, thuiszorgorganisaties, primair onderwijs, voorschoolse veld, ondernemers, etc.. Ook wordt gebruik gemaakt van bestaande lokale netwerken en overlegstructuren. Uiteraard hebben de gebiedsregisseurs van de gemeente Koggenland een belangrijk verbindende functie en zijn een belangrijk aanspreekpunt voor thema's zoals gebiedsontwikkeling, leefbaarheid, bewonersparticipatie. Op (boven)regionaal niveau wordt de verbinding gemaakt en samen gewerkt met buurgemeenten, (boven)regionale overlegstructuren, zorgaanbieders, Team Sportservice Westfriesland, GGD HN, Brijder verslavingszorg, Noord-Holland Noord Gezond, vrijwilligerspunt Westfriesland, voortgezet onderwijs, Westfriesse bibliotheken, De Hoofdzaak, regionaal medisch domein, schoolmaatschappelijk werk, Veiligheidsregio NHN, De Omring, verloskundigen praktijken Westfriesland, Huisartsenzorg regio Westfriesland, Recreatieschap Westfriesland, Provincie NH, etc..

Thema 3: Terugdringen gezondheidsachterstanden

De aanpak richt zich op verschillende factoren zoals de financiële situatie, huisvesting, sociaal netwerk, onderwijs, gezinssituatie en de arbeidsmarkt. Hierbij zetten we in op het stimuleren van actief meedoen van met name jeugd, jongeren en ouderen aan de maatschappij met daarbij de focus op het gezondheidsvaardigheden en cultuursensitiviteit. Bij gezondheidsvaardigheden gaat het erom dat inwoners informatie over gezondheid verkrijgen, begrijpen, beoordelen en gebruiken bij het nemen van gezondheidsgerelateerde beslissingen. In Koggenland hebben we onder andere de formulierenbrigade die inwoners helpt en begeleidt bij het invullen van (digitale) formulieren. Met cultuursensitiviteit houden we rekening met de culturele achtergrond en waarden van de patiënt of cliënt, en stemmen daarop de juiste zorg of ondersteuning af.

Doelen

- Terugdringen gezondheidsachterstanden bij kinderen in een kwetsbare omgeving;
- Minder gezinnen die minder financieel afhankelijk zijn;
- Het stimuleren van gezonde leefstijl bij kinderen en ouderen;
- Het versterken van mentale weerbaarheid op de basisschool;
- Betere mentale gezondheid bij inwoners in een kwetsbare situatie;
- Meer ouderen die vitaal blijven;
- Verbeteren van leesvaardigheid en voorkomen van onderwijs(taal)achterstand;
- Domein overstijgende inzet vanuit een regionale preventie-infrastructuur.

Resultaat

- Goede toeleiding vanuit Jeugdgezondheidszorg naar voorschoolse voorzieningen (thuis nabij);
- De doorgaande lijn 0-4 en 4-12 jaar is geoptimaliseerd. Denk aan borging en professionalisering samenwerking met jeugdgezondheidszorg (JGZ), voorschoolse en vroegschoolse educatie (VVE) en onderwijs;
- Ieder kind is goed voorbereid op de basisschool, heeft recht op passend onderwijs en toeleiding naar vervolgonderwijs (PO-VO) en uitstroom naar arbeidsmarkt;
- Signalering (preventie) op vindplaatsen vindt vroegtijdig plaats om (duurdere) jeugdzorg op latere leeftijd te voorkomen;
- Het aanbod weerbaarheidstraining in groep 5 van het basisonderwijs is verruimd;
- De bibliotheek op school (Dbos) is uitgebreid en taalscreening in onderbouw is geborgd;
- Ieder kind maakt tijdens de basisschooltijd kennis met een vorm van kunst/cultuur;

- Het schoolverzuim onder de jonge anderstaligen (16-23 jaar) in de Internationale Schakelklas en binnen de Entree-opleiding is nihil. Hierdoor gaan zij zich beter gedragen in de klas, slagen meer studenten voor hun opleiding en hebben zij een betere startpositie voor een vervolgopleiding of werk;
- Sporten is voor iedereen financieel toegankelijk;
- Minder inwoners roken;
- Meer inwoners die aanspraak kunnen doen op de minimaregeling.

Acties in de uitvoering 2023/2024

Op basis van de onderzoekgegevens en input van maatschappelijke organisaties wordt ingezet op verschillende doelgroepen.

Kinderen (0-11 jaar)

- Inzetten op professionalisering samenwerking VVE in samenwerking GGD en onderwijs (sluitend netwerk);
- Bereikbaarheid/instandhouding voorschoolse voorzieningen (thuis nabij);
- Starten met aanbod weerbaarheidstrainingen in groep 5 (aanvullend op bestaand aanbod in groep 8);
- Verdere uitrol/borging van de bibliotheek op school (Dbos);
- Voortzetten van Cultuureducatie met Kwaliteit.

Jongeren (12-25 jaar)

- Borging project Verzuimcoach in de Internationale Schakelklas en binnen de Entree-opleiding (anderstaligen).

Jongvolwassenen en volwassenen

- Verkennend onderzoek en netwerk opzetten "Aanpak rookvrij leven voor iedereen";
- Campagne ontwikkelen en onder de aandacht brengen "Gratis sporten is voor iedereen toegankelijk";
- Campagne minimaregelingen ontwikkelen en onder de aandacht brengen bij inwoners.

Acties in de uitvoering 2025/2026

- Borging van professionalisering samenwerking VVE in samenwerking met GGD en onderwijs;
- Borging van project Verzuimcoach in de Internationale Schakelklas en binnen de Entree-opleiding (anderstaligen);
- Extra aanbod weerbaarheid inbedden in het PO;
- In samenwerking met Sportraad en verenigingen zorgdragen dat sporten is voor iedereen toegankelijk;
- Zorgdragen dat advies en ondersteuning vanuit "Wijkaanpak Rookvrij leven voor iedereen" voor inwoners toegankelijk is.

Verbinding (samenwerking)

Vanuit het thema Terugdringen gezondheidsachterstanden zijn verbindingen mogelijk met alle thema's binnen de Brede SPUK-regeling.

Thema 4: Kansrijke start

In de regio Westfriesland (7 gemeenten) is in 2021 het 3-jarig regionale project Kansrijke Start - Nu Niet Zwanger (NNZ) - gestart. Voor de uitvoering zijn bij de gemeenten in West-Friesland aandachtsfunctionarissen (AF's) aangesteld, in Koggenland drie medewerkers. Zij hebben een training gehad van de GGD HN over Kansrijke Start - Nu Niet Zwanger. De project coördinatie en uitvoering wordt gedaan door de GGD.

Doelen

- Het voorkomen van onbedoelde zwangerschap bij inwoners in een kwetsbare positie.
- Meer ouders in een kwetsbare positie goed voorbereiden op hun zwangerschap;
- Beter signaleren van problemen (ook niet medisch) bij aanstaande gezinnen in een kwetsbare positie;
- Meer aanstaande ouders in een kwetsbare positie tijdig de juiste zorg en ondersteuning bieden, zodat hun kinderen zo gezond mogelijk hun leven starten;
- Meer ouders in een kwetsbare positie goed voorbereiden op het ouderschap en de opvoeding;
- Meer ouders (met kinderen van 3 maanden) zijn bekend met gezonde voeding en nemen deel aan de baby groentetas.

Resultaten

- Er is een regionale en lokale ketenaanpak Kansrijke Start ingericht met samenwerkingsafspraken tussen partners in het sociaal en het medisch domein.
- Er is zicht op inwoners in een kwetsbare positie met een kinderwens;
- De geleverde zorg en ondersteuning leidt tot het verminderen van risicofactoren die stress veroorzaken (zoals financiën, psychisch, huisvesting, relatie, hechting, etc.);
- Een groter bereik binnen de doelgroep;

- (Meer) Ouders geven vanaf 3 maanden hun kind gezonde voeding (baby groentetas).

Acties voor zowel Kansrijke Start als voor Nu Niet Zwanger

Kansrijke Start:

Kansrijke Start is een brede paraplu waar verschillende zaken onder vallen, zoals Nu Niet Zwanger, Voorzorg, Stevig Ouderschap, maar ook maatschappelijk werk, kraamzorg, etc. Binnen de lokale coalities kan met elkaar worden besloten om bepaalde zaken op te gaan pakken, zoals het inzetten op een coördinatierol, centering pregnancy /ouderschap, klantroute, etc.

De acties voor *Kansrijke Start* de komende jaren zijn:

- Signaleren van inwoners in een kwetsbare positie die een kindwens hebben;
- Kinderwens bespreekbaar maken en bewustzijn creëren over of de komst van een kind in de huidige situatie verstandig is;
- Zorgdragen dat ouders of aanstaande ouders in een kwetsbare situatie tijdig de juiste zorg en ondersteuning ontvangen die aansluit bij de behoeftes;
- Helder krijgen welke rol de betrokken partijen (uit sociaal en medisch domein) precies vervullen bij iedere stap binnen de integrale ketenaanpak;
- Helderheid krijgen over toestroom en doorstroom;;
- Inventariseren wat de sterke en minder sterke punten zijn van de ketenaanpak (zorgdragen voor een klantgerichte aanpak die aansluit bij de dop de doelgroep);
- In 2023 onderzoeken of onderdelen van de twee andere actielijnen binnen Kansrijke Start, met een doorlooptijd naar 2024, voor regio Westfriesland goed inzetbaar zijn;
- Eventuele acties uit de inventarisatie oppakken om de ketenaanpak te verbeteren;
- Verkennen of het aanbod voor ouders ook voor een deel digitaal aangeboden kan worden;
- Ontwikkelen van een (regionale) campagne "gezonde voeding" voor ouders met kinderen vanaf 3 maanden. Hiervoor wordt de baby groentetas ingezet. De eerste 8 weken wordt vergoed (aan ouders in een kwetsbare situatie).

De acties voor *Nu Niet Zwanger* de komende jaren zijn:

- Huidige aanpak vasthouden en uitbouwen;
- Meerdere organisaties (verloskundigen, huisartsen, voorzorg) proberen te betrekken bij Nu Niet Zwanger;
- Voldoende aandachtfunctionarissen per gemeente benoemen en behouden;
- Aanpak bij de (nog) niet aangesloten organisaties onder de aandacht brengen;
- Trainen van (nieuwe) aandachtfunctionarissen.

Acties in de uitvoering 2025/2026

- Met partijen in het sociaal en medisch domein worden verdergaande structurele (keten)afspraken gemaakt, zodat inwoners met een kindwens en gezinnen in een kwetsbare situatie vroegtijdig in beeld komen en de zorg en ondersteuning krijgen die zij nodig hebben rondom de eerste 1000 dagen van hun kind (-10 maanden tot en met 2 jaar);
- Meer inwoners in een kwetsbare situatie kunnen zelf regie nemen op hun kindwens;
- Bij inwoners in een kwetsbare positie die bij het nemen van regie op hun kindwens de anticonceptie niet kunnen bekostigen, zal de gemeente met behulp van NNZ de kosten voor haar rekening nemen;
- De campagne "gezonde voeding" is ingebed en wordt alleen bij eerstgeboren ingezet.

Verbinding (samenwerking)

Vanuit Kansrijke Start zijn verbindingen mogelijk met Gezondheidsachterstanden (3), Aanpak overgewicht en obesitas (6) en Opgroeien kansrijke omgeving/verminderen alcoholproblematiek (9).

Thema 5: Mentale gezondheid (focus op jongeren 12-23 jaar)

In Koggenland willen we de komende jaren inzetten op het versterken van de mentale weerbaarheid en mentale gezondheid. In gezinnen zijn vaker psychosociale problemen, meer kinderen kampen met socialemotionele problemen en bij jongvolwassenen mis het aantal psychische klachten in vijf jaar tijd verdubbeld. Het is in Koggenland van belang dat inwoners weten waar zij laagdrempelig terecht kunnen voor mentale ondersteuning en handvatten kunnen krijgen om met mentale gezondheid aan de slag te gaan. Met name het aantal jongeren, jongvolwassenen met psychische klachten en gedachten aan zelfdoding is toegenomen. Ook het aantal volwassenen met psychische klachten is toegenomen.

Doelen: (alle inwoners)

- Inwoners weten waar zij laagdrempelig terecht kunnen voor mentale ondersteuning;
- Zorgdragen dat professionals over de juiste informatie / handvatten beschikken voor het versterken van de mentale weerbaarheid en mentale gezondheid;
- Zorgdragen dat iedereen mee kan blijven doen en de maatschappelijke kosten en sociale impact van mentale gezondheidsklachten verminderen;
- Dat inwoners van Koggenland oog hebben voor de mentale gezondheid van anderen;
- Op het vlak van mentale gezondheid wordt samenwerking aangegaan tussen het medisch en sociaal domein.

Resultaten: (alle inwoners)

- Het aantal inwoners in Koggenland dat aangeeft mentaal gezond te zijn, blijft minstens gelijk of neemt toe;
- Een gezonde (sociale en fysieke) leefomgeving creëren waarin inwoners (jong en oud) kunnen wonen, werken, recreëren en opgroeien die uitnodigt tot een gezonde leefstijl en die uitnodigt de (mentale) gezondheid te bevorderen.

Doelen (jongeren)

Er is geconstateerd dat de mentale problemen waarmee jongeren worstelen niet altijd herkend worden in de VO-scholen en er is sprake van handelingsverlegenheid. Als de signalen wel worden opgepikt, dan duurt het vaak lang voordat adequate hulpverlening wordt opgestart.

- Het inzetten van unieke deskundigheid van de professionals van externe partijen in preventie, vroegsignalering, expertise en interventie binnen de school. (De 'piramide van ondersteuning' van het Trimbos Instituut, gebaseerd op het Three-Tier model en 'handelingsgericht werken' (HGW));
- Het voorkomen van uitval door (mogelijke ontwikkeling op) emotionele en psychische problemen;
- In kaart brengen van de inzet van de verschillende externe professionals;
- Samenwerkingsafspraken vormgeven tussen hulpverlening en onderwijs, waarbij korte lijnen een voorwaarde zijn.
- Mentale gezondheid wordt onderdeel van voorlichtingscampagnes op scholen.

Resultaten (jongeren)

- Bij meer leerlingen treedt minder ziekte en uitval op vanwege mentale problemen;
- Welke ondersteuning er is in en rond de school en op welk niveau is in beeld;
- Onderwijs en hulpverlening werken samen aan de "mentale gezondheid als onderdeel van de schoolcultuur". Deze verbinding zorgt voor:
 - a. Een veilig schoolklimaat
 - b. Voldoende deskundig personeel
 - c. Een goede zorg- en ondersteuningsstructuur
 - d. Een goede samenwerking tussen de school en verschillende bij de school betrokken organisaties, zoals gemeenten, GGD en GGZ;
- Een belangrijke bijvangst van deze samenwerking is dat hierdoor meer deskundigheid in de scholen komt op verschillende niveaus.

Acties in de uitvoering 2023/2024

- In de regio Westfriesland is in het kader van het NPO op het VO ingezet (jongeren) op het toevoegen van diverse expertise. Het gaat hierbij om de GGZ, GGD, schoolmaatschappelijk werk en het jongerenwerk. Er wordt onderzocht of het NPO-project in de regio structureel de 'piramide van ondersteuning' kunnen implementeren. We zetten in op het maken van afspraken met betrokken (zorg)partijen en onderwijs afspraken maken over het project.

Acties in de uitvoering 2025/2026

- Het borgen van de 'piramide van ondersteuning' als uit het onderzoek en de samenwerking blijkt dat het beoogde effect van minder ziekte en uitval van mentale problemen wordt gerealiseerd.

Verbinding (samenwerking)

Vanuit Mentale gezondheid zijn verbindingen mogelijk met de programma's: Lokaal Sportakkoord (1), Terugdringen gezondheidsachterstanden (3), Leefomgeving (8), Versterken sociale basis (10), Mantelzorg (11), Eén tegen eenzaamheid (12) en Welzijn op recept (13).

Thema 6: Aanpak overgewicht en obesitas

De gemeente Koggenland is JOGG gemeente. Dit betekent dat er een gezonde omgeving gecreëerd wordt waarin kinderen en jongeren kunnen opgroeien, recreëren, wonen, bewegen en werken. Ook is er een lokaal preventieakkoord "Koggenland vaart wel bij gezondheid" waarin afspraken staan, activiteiten en interventies uitgewerkt zijn, die gericht zijn op het stimuleren van de gezonde leefstijl en het verminderen van overgewicht en obesitas (obesitas is een extreme vorm van

overgewicht). Deze aanpak is een goede basis om verder uit te bouwen, immers ook in Koggenland is het aantal kinderen met overgewicht en obesitas te hoog. Daarnaast is het aantal geboortes met ruim 10% gestegen, dit betekent dat de druk op de jeugdgezondheidszorg toeneemt en we blijven moeten inzetten op interventies die bijdragen aan een gezonde omgeving (school, kinderopvang, sport, wijk) waar kinderen opgroeien. JOGG-gemeente Koggenland werkt in regionaal verband samen met JOGG-gemeente Medemblik en Enkhuizen.

Doelen

- De gemeente Koggenland is en blijft JOGG gemeente;
- De samenwerking vanuit de JOGG aanpak met de JGZ-uitvoerders wordt versterkt zodat gezondheidsachterstanden in een zo vroeg mogelijk stadium gesignaleerd worden en waar nodig en mogelijk advies en ondersteuning aangeboden wordt, dan wel doorverwijzing plaatsvindt;
- Pilot (regionaal) starten met de aanpak Kind Naar Gezond Gewicht (KNGG);
- Opzetten van een netwerk waarbij het medische en sociale domein (professionals) nauw met elkaar samenwerken rondom overgewicht en obesitas;
- Continueren van bestaand beleid en uitvoering zoals dat beschreven staat in het Lokaal Preventieakkoord;
- Meer inwoners zijn zich bewust van gezond gedrag en een gezonde leefstijl;
- Er wordt ingezet op verschillende vormen van preventie, (collectief en selectief).

Resultaten

- Voor kinderen, jongeren en volwassenen met overgewicht of obesitas is passende ondersteuning, begeleiding en zorg toegankelijk;
- Na drie jaar heeft de Koggenland een ketenaanpak Kind Naar Gezond Gewicht (voor kinderen met obesitas), waarbij de werkprocessen van de professionals zijn ingebed;
- Er zijn samenwerkingsafspraken tussen gemeenten, zorgverzekeraars en zorgaanbieders gemaakt;
- Toename bewustzijn bij inwoners over het gezond gedrag en het hebben van een gezonde leefstijl;
- (Meer) ouders geven hun kind vanaf drie maanden gezonde voeding (baby groentetas);
- Er wordt vanuit de gezonde school, gezonde kinderopvang, gezonde buurt en gezonde omgeving doorlopend voorlichting gegeven over overgewicht en gezonde leefstijl (door diëtisten, huisartsen, GGD, TeamFit);
- Inwoners ouder dan 55 jaar krijgen een fit scan aangeboden en wordt door verschillende leefstijlcoaches de Gezonde Leefstijl Interventie (GLI) aangeboden. (optioneel)

Acties en uitvoering 2023/2024

- Er wordt onderzoek gedaan en een (regionale) pilot gestart waarin de aanpak JOGG en Kind Naar Gezond Gewicht (KNGG) samen worden gebracht om te komen tot een ketenaanpak / netwerk rondom overgewicht / obesitas en gezonde leefomgeving;
- In 2024 start een functionaris (al dan niet uitbesteed via een opdracht) voor de uitvoering van het landelijk model ketenaanpak voor kinderen met overgewicht en obesitas;
- De campagne "gezonde voeding" voor ouders met kinderen vanaf drie maanden wordt (regionaal) ontwikkeld. Hierbij wordt de baby groentetas ingezet. De eerste 8 weken wordt vergoed (aan gezinnen in een kwetsbare situatie);
- We verkennen met de zorgverleners en beweegaanbieders het aanbod van de GLI om te komen tot een GLI aanpak.

Acties en uitvoering 2025/2026

- De samenwerking vanuit de JOGG aanpak met de JGZ-uitvoerders wordt ingebed zodat gezondheidsachterstanden in een zo vroeg mogelijk stadium gesignaleerd worden en waar nodig en mogelijk advies en ondersteuning aangeboden wordt, dan wel doorverwijzing plaatsvindt;
- De pilot van de uitvoering van de ketenaanpak wordt geëvalueerd en indien nodig bijgesteld;
- Er is een aanbod / aanpak van de GLI met onderliggende afspraken;
- Campagnes en interventies met betrekking tot gezonde voeding worden ingezet.

Verbinding (samenwerking)

Vanuit aanpak overgewicht en obesitas zijn verbindingen mogelijk met de programma's: Lokaal Sportakkoord (1), Terugdringen gezondheidsachterstanden, (3), Kansrijke Start (4), Mentale Gezondheid (5) en Leefomgeving (8).

Thema 7: Valpreventie

In 2022 is in Koggenland vooruitlopend op de ketenaanpak 'Valpreventie' gestart met valpreventieve beweeginterventies omdat het aantal inwoners dat valt aanzienlijk hoog is. In samenwerking met Team Sportservice Westfriesland en Veiligheidsregio Noord-Holland Noord is gestart met twee cursussen 'In Balans' voor de 70 t/m 80 jarige uit Obdam en Avenhorn / De Goorn. In 2023 is hier een gevolg aan gegeven door ook de andere kernen van Koggenland een beweeginterventie aan te bieden. Begin van 2023 is de Ketenaanpak valpreventie bekend geworden middels het Integraal

Zorg Akkoord (IZA) en GALA. De ketenaanpak is gericht op thuiswonende ouderen van 65 jaar of ouder met een verhoogd valrisico. De aanpak bestaat uit vier stappen, namelijk; opsporing valrisico, screenen van valrisico, valpreventieve beweeginterventies en tot slot actieve begeleiding en doorverwijzing naar structureel beweegaanbod.

Doelen

- Bij meer ouderen bewustzijn creëren over valgevaar;
- Verbeteren van een effectieve inrichting en aanbod binnen de ketenaanpak met samenwerkingspartners;
- Promoten van de ketenaanpak valpreventie in samenwerking met ouderen- en welzijnsorganisaties, die in direct contact staan met de doelgroep;

Resultaten

- Partners in de ketenaanpak valpreventie zijn aangehaakt (zorgverzekeraar, Team Sportservice, fysiotherapeuten, gemeente, diëtisten, beweegaanbieders etc.);
- Vroegtijdig signaleren van het risico op vallen bij ouderen;
- Laagdrempelige toegang tot valpreventie cursussen;
- Een groter bereik binnen de doelgroep;
- Er is een aanbod van opvolging gerealiseerd voor deelnemers aan de cursus;
- Integraal plan Valpreventie is opgesteld;
- Beweegtas is opgenomen in lesprogramma bij Wijkleercentrum;
- Beweegactiviteit (doortrappen) wordt structureel aangeboden.

Acties en uitvoering 2023/2024

- Voortzetten van de huidige inrichting van de ketenaanpak;
- Vragenlijst afnemen onder inwoners over valpreventie;
- Uitwisseling van kennis en ervaring binnen de deelnemende partners in de keten;
- Aanbod uitbreiden naar andere dorpen;
- Met partijen in dit domein structurele (keten)afspraken maken zodat onze inwoners vanaf 65 jaar vroegtijdig in beeld komen en een valpreventie cursus aangeboden krijgen;
- Inzetten op regionaal samenwerken, voornamelijk met de zorgverzekeraar en zorgorganisaties die actief zijn in Westfriesland;
- Onderzoeken welke andere onderwerpen binnen de ketenaanpak ingericht kunnen worden, zoals: gezonde leefstijl (onder voeding), alcohol gebruik, medicatiegebruik, eenzaamheid, etc.;
- Opvolging geven aan de groep die meedoet aan een valpreventie cursus, zoals een terugkom-bijeenkomst;
- Samenwerkingsafspraken maken met Team Sportservice, zorgverzekeraar, fysiotherapeuten, beweegaanbieders, Veiligheidsregio NHN, brandweer, over de inrichting en aanbod van de ketenaanpak.

Acties en uitvoering 2025/2026

- De samenwerking vanuit de ketenaanpak valpreventie wordt ingebed zodat het risico op vallen in een zo vroeg mogelijk stadium gesignaleerd wordt en waar nodig en mogelijk advies en ondersteuning aangeboden wordt, dan wel doorverwijzing plaatsvindt;
- Er wordt een vervolgaanbod samengesteld voor deelnemers aan de cursus;
- Diverse campagnes en interventies met betrekking tot gezonde leefstijl worden ingezet.

Verbinding (samenwerking)

Vanuit Valpreventie kunnen verbindingen gemaakt worden met de programma's: Lokaal Sportakkoord (1), Mentale gezondheid (5), Aanpak overgewicht (6), Versterken sociale basis (10), Mantelzorg (11), Eén tegen Eenzaamheid (12) en Welzijn op recept (13).

Thema 8: Leefomgeving

Koggenland is een plattelandsgemeente met veel lintdorpen, water en groen. Wij vinden het van belang dat gezondheid een goede plek krijgt binnen de Omgevingswet. Ook worden inwoners geïnformeerd op welke wijze zij zelf een bijdrage kunnen leveren aan een gezonde fysieke leefomgeving. Alle beetjes helpen immers. Daarnaast is er gestart met het ontwikkelen van beleid voor groene, schaduwrijke en beweegvriendelijke leefomgeving (schoolpleinen, beweegplekken) en het verbinden van fietsroutes en wandelroutes. De gebiedsregisseurs hebben een belangrijke verbindende functie en zijn met inwoners, maatschappelijke organisaties, ondernemers, Doe Teams, dorpsraden in gesprek om de wensen en behoefte op te halen. Gezamenlijk onderzoeken zij welke (financiële) ondersteuning mogelijk is om de leefbaarheid in de sociale en fysieke leefomgeving te verbeteren.

Doelen

- Een gezonde generatie in 2040;
- De gemeente vindt het van belang om gezond en actief leven te bevorderen en werkt aan een gezonde fysieke leefomgeving;
- Gezondheid is een van de thema's binnen de Omgevingswet en wordt meegenomen bij de besluitvorming over inrichting van de fysieke leefomgeving;
- Bijdragen aan mentaal, sociaal en fysiek welbevinden van de gebruikers van de openbare ruimte, door het opnemen van gezondheidsaspecten in de Omgevingsvisie, divers gemeentelijk beleid (zoals vitaal ouder worden, sport en bewegen en spelen en speeltuinen) en de ontwikkeling en het beheer van de openbare ruimte.

Resultaten

- Meer groen, schaduwrijk en beweegvriendelijk ontmoetingsplekken (schoolplein, beweegplek, fitlein, wandelroutes, fietsroutes);
- Betere verbinding tussen recreatieve plekken realiseren zodat een groter gebied uitnodigt tot ontmoeten, recreëren en bewegen;
- Er is een lokaal hitteplan opgesteld;
- Er is een structureel overleg opgezet met de gebiedsregisseurs;
- Een inspiratieboek openbare ruimte opstellen waarin maatregelen staan beschreven (biodiversiteit verhogen en hittestress te verminderen);
- Er is goede samenwerking binnen het fysieke en het sociale domein bij de inrichting van de fysieke leefomgeving.

Acties en uitvoering 2023/2024

- Participatiebijeenkomst voor inwoners, ouders, overige belanghebbende organiseren;
- Ontwikkelen plannen voor het vergroenen en meer schaduwrijk maken van school- en dorpspleinen;
- Onderzoeken welke bestaande wandel-, speel- en beweegplekken aangepast dienen te worden zodat verbinding gerealiseerd wordt;
- In de (regionale) uitvoeringsagenda klimaatadaptie het sociaal domein meenemen;
- Structurele afstemming realiseren tussen het fysieke en het sociale domein.

Acties en uitvoering 2025/2026

- De samenwerking binnen het fysieke en het sociale domein is ingebed in de organisatie;
- Verbindingen realiseren tussen bestaande wandel-, speel- en beweegplekken;
- Structurele afstemming tussen het fysieke en het sociale domein voortzetten en behouden;
- Vormgeven aan een hitteplan, het voorkomen van gezondheidsrisico's bij hittestress;
- Campagne voor het inspiratieboek ontwikkelen en onder de aandacht brengen bij de doelgroep.

Verbinding (samenwerking)

Vanuit het programma leefomgeving zijn verbindingen mogelijk met de programma's: Lokaal sportakkoord (1), Brede regeling Combinatiefunctionaris (2), Terugdringen gezondheidsachterstanden (3), Mentale gezondheid (5), Aanpak overgewicht en obesitas (6) en Versterken sociale basis (10).

Thema 9: Opgroeien in een kansrijke omgeving en vroegsignalering alcoholproblematiek

Sinds 2008 werken de zeven regiogemeenten in Westfriesland met veel passie en daadkracht samen aan het terugdringen van het aantal jongeren dat op jonge leeftijd te veel en te vaak alcohol drinkt en/of drugs gebruikt. Hiervoor is een regionaal beleidsplan In Control Of Alcohol & Drugs vastgesteld. De uitvoering is belegd bij de GGD HN en Brijder verslavingszorg. Aanleiding voor de regionale aanpak is de gemeentegrensoverschrijdende terugkerende problematiek die voortvloeit uit alcohol- en drugsmisbruik. De gekozen ketenaanpak bestaat uit preventief beleid gericht op jongeren (12-23 jaar), ouders en hun sociale omgeving en het creëren van bewustwording als communicatiestrategie.

DoelstellingJongeren

- Verminderen overmatig alcoholgebruik en drugsgebruik;
- Verhogen startleeftijd alcoholgebruik en drugsgebruik onder jongeren;

23 jaar en ouder

- Beter signaleren van alcoholgebruik onder 23 plussers;
- Deskundigheid in signalering alcoholproblematiek bij professionals vergroten;
- Verbeteren van de preventie en zorgketen zodat de doorverwijzing beter geregeld is;

- Ontwikkelen van een screeningsinstrument voor professionals;
- Uitbreiden van bewustwording over te vaak en te veel alcohol drinken naar 23+ en professionals binnen de zorgketen.

Resultaten

Jongeren

- Meer bewustzijn bij jongeren over het gebruik van alcohol en drugs;
- Partners in het werkveld werken samen aan voorlichting en campagnes;
- Betere doorverwijzing in de keten.

23 jaar en ouder

- Er is meer zicht op de alcoholgebruik bij 23 plussers;
- Partners in het werkveld werken samen aan voorlichting en campagnes;
- Partners in de preventie en zorgketen zijn bekend met het screeningsinstrument;
- Er is een groter bereik van de doelgroep;

Acties en uitvoering 2023/2024

Jongeren

- Uitvoering geven aan het regioplan In Control of Alcohol & Drugs;
- Er wordt ingezet op verschillende vormen van preventie, (collectief en selectief).

23 jaar en ouder

- Breder trekken van vroegsignalering alcoholproblematiek en bewustwording over te vaak en te veel alcohol drinken naar inwoners boven de 23 jaar en professionals binnen de zorgketen;
- Regionaal samenwerken (zeven gemeenten) en opdracht verstrekken aan GGD Hollands Noorden en Brijder verslavingszorg om onderstaande uitvoeringswerkzaamheden uit te voeren:
 - Het thema vroegsignalering op de agenda krijgen van lokale maatschappelijke partners (professionals die werkzaam zijn in zorg, het sociale domein, onderwijs, de werksetting en professionals in opleiding);
 - De deskundigheid van professionals vergroten om alcoholproblematiek tijdig te signaleren en de handelingsperspectieven te vergroten;
 - Het verbeteren van de preventie/zorg-keten;
 - De doorverwijzing bevorderen;
 - Een handzaam, kort en vooral praktisch screeningsinstrument ontwikkelen;
 - Continueren van bestaand beleid en uitvoering zoals dat beschreven staat in het lokaal preventieakkoord, waarin afspraken staan over inzetten van activiteiten en interventies in het kader van alcoholvermindering;
 - Er wordt ingezet op verschillende vormen van preventie, (collectief en selectief);
 - Inzetten IKPAS campagne.

Acties en uitvoering 2025/2026

Jongeren

- Uitvoering geven aan het regioplan In Control of Alcohol & Drugs;
- Er is een aanbod ter voorkoming van alcohol- en middelengebruik.

23 jaar en ouder

- Er is een aanbod van hulp en ondersteuning bij roken en/of middelen gebruik bij 23 plussers;
- Er is een aanbod ter voorkoming van alcohol- en middelengebruik;
- Advies en ondersteuning vanuit "Wijkaanpak Rookvrij leven voor iedereen" is voor inwoners toegankelijk;
- Er is een stevige netwerksamenwerking gericht op vroegsignalering alcohol- en middelengebruik.

Verbinding (samenwerking)

Vanuit het programma Opgroeien in een kansrijke omgeving en vroegsignalering alcoholproblematiek kunnen Brede SPUK-verbindingen gelegd worden met de programma's: Terugdringen gezondheidsachterstanden (3), Mentale gezondheid (5) en Eén tegen Eenzaamheid (12).

Thema 10: Versterken sociale basis

Via de sociale basis wordt in Koggenland ingezet op preventie: problemen van mensen zoveel mogelijk voorkomen en eerder signaleren, zorgen dat er meer naar elkaar wordt omgekeken en dat buurtinitiatieven gestimuleerd worden. Omzien naar elkaar, vrije formele en informele activiteiten en voorzieningen in de dorpen, buurten, wijken. Intensieve samenwerking tussen het sociale domein, wijkverpleegkundigezorg, huisartsenzorg, jeugdgezondheidszorg en de GGZ. Naast sport en bewegen wordt ook cultuurparticipatie als belangrijk middel ingezet. De gebiedsregisseurs hebben een belangrijke verbindende functie en zijn met inwoners, maatschappelijke organisaties, ondernemers, Doe Teams,

dorpsraden in gesprek om de wensen en behoefte op te halen. Gezamenlijk onderzoeken zij welke (financiële) ondersteuning mogelijk is om laagdrempelige ontmoetingen te realiseren en de sociale basis te versterken.

Doelgroep

Inwoners met en zonder psychische kwetsbaarheid, zowel jeugd als volwassenen.

Doelen

- Het bestaande (in)formele netwerk in gemeente Koggenland is gemakkelijk vindbaar voor inwoners, vrijwilligers en professionals;
- Inwoners, organisaties en gemeente hebben zicht op de laagdrempelige activiteiten (ontmoeten);
- Initiatieven in het kader van laagdrempelig ontmoeten worden (deels) financieel ondersteund;
- Inwoners vinden gemakkelijk laagdrempelig contact met iemand die hen aan de hand mee kan nemen naar passende (in)formele ondersteuning;
- Inwoners weten met wie zij in contact kunnen treden om een hiaat in het (in)formele netwerk kenbaar te maken.

Resultaten

- Informatie over belangrijke thema's als welzijn, gezondheid, opvoeden en opgroeien, onderwijs, zorg, wonen, financiën, ontmoeten of vrijwilligerswerk staan in een sociale kaart. Deze is toegankelijk voor inwoners, vrijwilligers en professionals;
- Buurtverbinders realiseren verbindingen tussen mensen zodat er meer relaties, ontmoetingen en goede gesprekken ontstaan;
- Er is onderzocht of het nodig is om meer professionele verbinders/signaleerders in te zetten in diverse dorpen, waarbij inwoner een hulpvraag kan stellen en gematcht kan worden aan informele of formele zorg;
- Het is duidelijk waar inwoners behoefte hebben als het gaat om elkaar ontmoeten;
- Er is ruimte voor inwonersinitiatieven welke als doel hebben om ontmoetingen te stimuleren;
- Inwoners maken gebruik van zo laagdrempelig mogelijke passende ondersteuning;
- Inwoners hebben zorg voor elkaar;
- Er is een beleidsoverleg met huisartsen, waar de verbinding wordt gezocht met SPUK-thema;
- Welzijn op recept wordt aangeboden.

Acties en uitvoering 2023/2026

- Participatiebijeenkoms voor inwoners, overige belanghebbende organiseren met als doel ontmoeten, ophalen van behoefte bij inwoners en onderzoeken of professionele verbinders/signaleerders van toegevoegde waarde kunnen zijn;
- Thema's SPUK agenderen op het huisartsenoverleg;
- Het vrijwilligerspunt heeft een ontmoetingsbudget in beheer, waaruit initiatieven bekostigd kunnen worden;
- De gebiedsregisseurs en het vrijwilligerspunt hebben afstemming over de initiatieven van inwoners m.b.t. het stimuleren van ontmoetingen.
- Online platform (Koggenbuurtjes) evalueren en uitbouwen met een sociale kaart (incl. algemene voorzieningen);
- Buurtverbinders opleiden, ondersteunen en faciliteren;
- Samenwerking met vrijwilligersnetwerk formaliseren.

Verbinding (samenwerking)

Vanuit het programma Versterken sociale basis kunnen verbindingen gelegd worden met de programma's: Lokaal sportakkoord (1), Brede Regeling Combinatiefuncties (2), Mentale gezondheid (5), Leefomgeving (8), OKO en vroegsignalering alcoholproblematiek (9) en Eén tegen eenzaamheid (12).

Thema 11: Mantelzorg

Ook in Koggenland is het van belang dat we de informele zorg versterken, ondersteunen en waarderen. Dit vraagt om erkenning van de mantelzorg en ondersteuning op maat (zoals respijtzorg). Mantelzorg is altijd al een belangrijk onderwerp geweest en staat ook duidelijk beschreven in ons beleidsplan sociaal domein "Krachtig verder!" waarin meedoen voor iedereen centraal staat. Ook in Koggenland is het binnen redelijke grenzen vanzelfsprekend om elkaar tot steun te zijn en zijn er vanzelfsprekend ondersteunende voorzieningen voor mantelzorgers. Echter de zorg staat behoorlijk onder druk en er wordt een groot beroep gedaan op mantelzorgers. Dit heeft een grote impact op de druk die onze inwoner als mantelzorgers ervaart.

Doelen

- Het ontlasten, ondersteunen, waarderen en bijstaan van mantelzorgers;
- Optimaliseren van het aanbod voor mantelzorgers, denk aan maatjes, coaches en een goed netwerk;

- Goede samenwerking met (zorg)partners, buurgemeenten, inwoners, professionals op het gebied van mantelzorg en andere belanghebbenden.

Resultaten

- Er is een netwerk met samenwerkingspartners opgezet, gericht op het ontlasten en ondersteunen van mantelzorgers;
- Jaarlijks wordt in de week van de mantelzorg de waardering uitgesproken;
- Jaarlijks worden er voor mantelzorgers themabijeenkomsten en activiteiten gereorganiseerd;
- Dag van de mantelzorger is ingebed;
- Er is aanbod van individuele interventies en begeleiding beschikbaar voor mantelzorgers;
- Er is een lokale ketenaanpak waarbij we afspraken hebben gemaakt met samenwerkingspartners in het sociaal en het medisch domein over hoe we het in beeld brengen en de ondersteuning van mantelzorgers van verschillende leeftijden kunnen optimaliseren en de mantelzorgers kunnen waarderen;

Acties en uitvoering 2023/2026

- We continueren het huidige aanbod en evalueren de ingeslagen weg;
- We nemen deel aan het kennisnetwerk mantelzorg Westfriesland voor professionals;
- We oriënteren ons op een (betere) mogelijkheid mantelzorgers van verschillende leeftijden in beeld te krijgen en te bevragen op ondersteuningsbehoeften, zodat we het aanbod welke we met partners ontwikkelen, nog beter kunnen afstemmen;
- We gaan mantelzorgers (nog) beter informeren over de ondersteuningsmogelijkheden en het (aangepaste) aanbod die gemeente en andere partners bieden;
- We onderzoeken of er behoefte is aan een "menukaart" mantelzorgvoorzieningen. Deze opdracht wordt extern uitgevoerd;
- We zetten externe mantelzorgmakelaars in om het aanbod en de vraag om ondersteuning zo laagdrempelig mogelijk te houden;
- Opleiden van vrijwilligers om mantelzorgers bij te staan;
- We sluiten aan bij bestaande informatiebijeenkomsten en zetten de opbouwwerker in op de vraag op te halen;
- We faciliteren een buddy / ervaringsmaatje en bieden activiteiten aan voor jeugdige en/of jongvolwassen mantelzorgers in samenwerking met professionele zorgaanbieders en ons (jongeren)opbouwwerk;
- We matchen leerlingen van het wijkleercentrum met ouderen met een zorgvraag in onze dorpen en wijken ter ondersteuning en ontlasting van mantelzorgers;
- Er wordt in samenwerking met partners een communicatieplan opgesteld ter verbetering van de communicatie naar inwoners en (zorg)partners, over het aanbod en hoe dit wordt ingezet;
- We gaan initiatieven en activiteiten die bijdragen aan meerdere doelen van het GALA combineren zodat die (indirect) mantelzorgers ontlasten.

Verbinding (samenwerking)

Vanuit het programma Mantelzorg kunnen verbindingen gemaakt worden met: Lokaal Sportakkoord (1), Brede regeling combinatiefuncties (2), Terugdringen gezondheidsachterstanden (3), Mentale gezondheid (5), Versterken sociale basis (10), Eén tegen eenzaamheid (12) en Welzijn op recept (13).

Thema 12: Eén tegen eenzaamheid

Ondanks dat er in Koggenland veel verschillende organisaties en verenigingen actief zijn op het gebied van sport, cultuur, vrijwilligers en welzijn, is toch onder jongvolwassenen 53,8%, volwassenen meer dan 38,5% en 65-plussers 47,2% matig tot zeer (ernstig) eenzaam. Dit aantal neemt fors toe.

Deelname aan sport en cultuur is een mooi middel om gevoelens van eenzaamheid te verminderen. Het feit dat er een sterk georganiseerd verenigingsaanbod is, is positief voor betrokkenen, maar kan wel drempelverhogend werken voor de "enkeling" die op zoek is. (sport)niveau, leeftijd, eigenwaarde, acceptatie in een groep zijn belemmeringen. Verenigingen motiveren om "beginners" of instroom trajecten te starten specifieke activiteiten voor oudere inwoners kan helpen om de drempel te verlagen. Ook de toeleiding naar activiteiten zoals aanbod na valpreventie cursus, hulp dichtbij helpt de inwoner (jong en oud) bij zoektocht in contact met verenigingen. Bijvangst voor verenigingen is dat bij een ledenverhoging ook mogelijk nieuwe vrijwilligers zijn voor verenigingstaken.

Er is in Koggenland al een gedegen aanpak Eén tegen eenzaamheid die beschreven staat in het beleidsplan sociaal domein en het lokaal preventieakkoord. Dit is een prima basis om verder uit te werken, te verbreden en te borgen. We blijven inzetten op een laagdrempelig aanbod van activiteiten en voorzieningen in de wijk, buurt, dorp. In Koggenland stimuleren we (informele) ontmoetingsmomenten met:

- Doe-teams een financiële ondersteuning te verstrekken via een (start)subsidie;
- Het koppelen van organisaties en vrijwilligers met elkaar om zo gezamenlijke belangen bij elkaar te brengen.
- Koggenland neemt deel aan de week 'Eén tegen Eenzaamheid, dit is de 'Week van de ontmoeting'.

Doelen

- Optimaliseren van het huidige lokale aanbod voor verminderen van eenzaamheid;
- Sterk netwerk realiseren met slimme verbindingen te leggen met andere netwerken uit het sociaal domein;
- Goede verbinding maken met de doelen van vitaal ouder worden, verbeteren mentale gezondheid, terugdringen van gezondheidsachterstanden;
- Inwoners, verenigingen en ondernemers meer bewust maken van het signaleren van eenzaamheid.

Resultaat

- Ervaringsdeskundigen inzetten bij informatiebijeenkomsten over bijvoorbeeld signaleren;
- Er is meer inzicht (met behulp van monitoring en input van maatschappelijke organisaties) of de doelgroep bereikt wordt voor activiteiten;
- Er is verbinding met sport, cultuur, armoede, onderwijs, vrijwilligerswerk en zij zijn bekend met het aanbod;
- Er is een duurzame aanpak van Eén tegen eenzaamheid, met speciaal aandacht voor jongeren.

Acties en uitvoering 2023/2024

- We ondersteunen (financieel) een laagdrempelig aanbod van (informele) activiteiten;
- We ondersteunen (financieel) initiatieven van inwoners, organisaties en vrijwilligers die zich inzetten om eenzaamheid te verminderen;
- We continueren het onder de aandacht brengen van de huidige aanpak;
- We gaan samenwerken met buurgemeenten;
- We gebruiken onze (sociale)media en participatiekanalen zoals het Koggenbuurtje en inwonerspanel om onze aanpak te evalueren en behoeften van inwoners te vragen;
- We zoeken de verbinding met andere thema's, interventies en initiatieven en proberen gezamenlijke belangen te combineren in de aanpak;
- We zetten sport en cultuur in als middel tegen eenzaamheid;
- We communiceren naar inwoners en (zorg)partners over het aanbod.

Acties en uitvoering 2025/2026

- We evalueren de huidige aanpak en ondersteuning in samenwerking met diverse (zorg)partners en organisaties;
- Verbeterpunten worden verwerkt in een plan van aanpak;
- We hernieuwen interne en externe contacten in het kader van Eén tegen eenzaamheid;
- We doen navraag bij (zorg en welzijn) professionals, partners en organisaties met betrekking tot hun ervaringen en wat er volgens hen nodig is;
- We formuleren een gelijkwaardige aanpak in het ondersteunen van informele en laagdrempelige (generatie overstijgende) ontmoetingsmogelijkheden en initiatieven van verenigingen, dorpen en wijken in onze gemeente;
- We zetten de Doe Teams in;
- We matchen leerlingen van het wijkleercentrum met ouderen met een zorgvraag in onze dorpen en wijken, om de zorg te ontlasten;
- We zorgen dat onze kennis actueel blijft.

Verbinding (samenwerking)

Vanuit Eén tegen eenzaamheid kunnen verbindingen gelegd worden met de programma's: Lokaal Sportakkoord (1), Brede regeling combinatiefuncties (2), Terugdringen gezondheidsachterstanden (3), Mentale gezondheid (5), Versterken sociale basis (10), Mantelzorg (11), Welzijn op recept (13).

Thema 13: Welzijn op recept

In Koggenland is geconstateerd dat veel volwassene en gezinnen met jonge kinderen kampen met psychische problemen. Een deel van deze klachten kan verholpen worden met Welzijn op Recept. Echter Welzijn op recept is bij 2/3 van de huisartsenpraktijken niet bekend en wordt nog niet aangeboden. Dit betekent dat er in Koggenland kansen liggen om de huisartsenzorg te ontlasten. In plaats van het 'traditionele pilletje' voor te schrijven, verwijst de huisarts deze patiënten door naar een welzijnscoach. Klachten als vermoeidheid, pijn in de nek, maar ook stress, angst en somberheid hebben lang niet altijd een medische oorzaak. Vaak spelen onderliggende sociaal maatschappelijke problemen een rol, zoals overlijden

van een partner, verlies van werk, eenzaamheid, etc.. Via Welzijn op Recept worden patiënten verwezen naar de welzijnscoach.

Doelen

- Huisartsenpraktijken bieden doorverwijzing welzijn op recept aan;
- Inzetten van welzijn op recept bij inwoners met mentale en/of somatische klachten die een andere dan een fysieke oorzaak hebben;
- Samenwerking met verschillende partners in de keten, zodat signaleren en doorverwijzen leidt tot een passend aanbod voor de (individuele) inwoner;
- Meer inwoners waarbij het welbevinden en de veerkracht weer toeneemt;
- Het verlagen van zorggebruik in de eerstelijnszorg;
- Meer bekendheid geven aan de sociale kaart;
- Inzetten op het vergroten van eigen kracht en het participeren in eigen welzijn en leefomgeving;
- Vervolg geven aan dementie vriendelijke gemeente.

Resultaten

- Een effectieve ketenaanpak realiseren waarbij de risico's vroegtijdig gesignaleerd worden en inwoners op tijd een passend (domein overstijgend) aanbod krijgen;
- Inwoners met psychosociale problemen, kunnen na doorverwijzing van de huisarts, gebruik maken van welzijnsinterventies;
- Ontlasting voor de huisarts;
- Het aantal doorverwijzingen naar een zorgaanbieder is vervangen door een verwijzing naar Welzijn op recept;
- De inwoners van Koggenland kunnen beter omgaan met mensen die dementie hebben;
- Inwoners van Koggenland met dementie zijn in staat langer zelfstanding thuis te wonen.

Acties en uitvoering 2023/2024

- Bijeenkomst "aanpak welzijn op recept" organiseren voor huisartsen, POH'ers en andere belanghebbenden.
- In samenwerking met zorgpartijen de ketenaanpak verkennen voor Koggenland.
- De opdracht voor de uitvoering van welzijn op recept verlenen aan een externe partij.
- Werven en trainen van welzijnscoaches.
- Met zorgverzekeraars afspraken maken hoe welzijn op recept ingezet kan worden om de zorgvraag verminderen;
- We communiceren naar inwoners en (zorg)partners over het aanbod.

Acties en uitvoering 2025/2026

- De samenwerking tussen de verschillende ketenpartners evalueren en versterken.
- Afspraken maken over niet meer zorg maar kwalitatief betere en passende zorg.
- Aanbod van welzijnscoaches uitbreiden.
- Meer inwoners bereiken zodat zij bekend zijn met welzijn op recept.

Verbinding (samenwerking)

Vanuit het programma Welzijn op recept kunnen verbindingen gemaakt worden met: Lokaal Sportakkoord (1), Brede Regeling Combinatiefuncties (2), Terugdringen gezondheidsachterstanden, (3), Mentale gezondheid (5), Versterken sociale basis (10), Mantelzorg (11), Eén tegen eenzaamheid (12).

4. Ondersteunende onderdelen: Versterking kennis- en adviesfunctie GGD en Coördinatiekosten regionale aanpak preventie

Licht toe op welke manier invulling wordt gegeven aan versterking van de kennis- en adviesfunctie van de GGD.

Licht toe op welke manier invulling wordt gegeven aan coördinatie van de regionale aanpak preventie.

Deze functie wordt versterkt op basis van aanvulling op bestaande afspraken van de gemeente Koggenland met de GGD Hollands Noorden. De aanvullende afspraken gaan over lokale en regionale inzet.

De GGD HN heeft zitting in de Werkgroep Brede SPUK door bijdragen aan (bevorderen van) kennisdeling in de regio, monitoren en evalueren van de Brede SPUK - uitvoering, onderzoeken van en adviseren over interventies op de 13 inhoudelijke thema's uit de Brede SPUK. Voor de extra inzet van de GGD HN worden de middelen uit het Brede SPUK – thema 14 - Versterken kennis- en adviesfunctie GGD naar de GGD HN overgemaakt.

Versterken kennis- en adviesfunctie GGD

Het GALA stelt in de Brede SPUK extra geld beschikbaar om de reguliere kennis- en adviesfunctie van de GGD te versterken. De aanvullende opdracht is opgesteld met (een vertegenwoordiging) van de zestien gemeenten van regio Noord-Holland Noord en GGD Hollands Noorden. Aan laatstgenoemde wordt de opdracht gegeven en luidt als volgt:

Resultaten, doorlopend voor de jaren 2023 t/m 2025

- Organisatie en uitvoering van de training Leergang Toekomstgerichte Publieke Gezondheid (door NSPOH) voor adviseurs van GGD HN en (beleids)medewerkers gemeenten. De training vergroot de kennis van integraal werken, ketenaanpakken en veranderaanpakken. Extra aandacht wordt besteed aan politieke sensitiviteit en kennis van gemeentelijke processen, ter verbetering van de relatie met de lokale besturen op inhoud GALA. Ook is er in de training aandacht voor het verder vormgeven van de kennisinfrastructuur tussen GGD en de landelijke kennisinstituten.
- Een advies per gemeente bij het opstellen van het integrale plan van aanpak in het kader van de Brede SPUK uitvoering GALA en nader te bepalen vervolgadvisering. De GGD geeft in ieder geval 1 advies per gemeente voor 1 november 2023 en bespreekt het advies ambtelijk met de betreffende gemeente. De frequentie is nader te bepalen.
 - A. Een regionaal overzicht van ambities en aanpak op basis van de gemeentelijke GALA plannen. De inventarisatie is geanalyseerd, samenwerkingsmogelijkheden zijn gedestilleerd en ambtelijk geagendeerd (ook i.r.t. de IZA doelen, Regiobeeld en Regioplan).
 - B. Een bijeenkomst per subregio voor het bespreken van de inventarisatie en analyse.
- Een eenmalig advies voor gemeenten NHN over monitoring, evaluatie en bijsturing op ambitie en interventie niveau in relatie tot de GALA doelen.

Een nog op te richten werkgroep, bestaande uit één ambtelijke vertegenwoordiger per subregio vanuit gemeenten en GGD HN, monitort de voortgang en zorgt voor verbinding met de coördinatie tafel Noord-Holland Noord Gezond.

Randvoorwaarde

Een werkgroep bestaande uit één ambtelijk vertegenwoordiger per subregio vanuit gemeenten en idem vanuit GGD HN.

Taken werkgroep:

- Bepaalt in samenspraak prioritering van de opdrachten en binnen de opdrachten;
- monitort voortgang, evalueert en stelt zo nodig bij
- Agendeert ambtelijk de voortgang;
- Schaalt op naar management beide organisaties bij stagnaties en eventuele knelpunten;
- Zorgt voor verbinding met coördinatie tafel NHN Gezond.

5. Hoe wordt de voortgang bewaakt?

Organisatie 2023-2026

Dit plan van aanpak is een belangrijke stap om te komen tot uitvoering van de 'Regeling specifieke uitkering sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023–2026'. Maar het proces is daarmee niet afgerond. Het is de uitvoering van alle voornemens en plannen die uiteindelijk telt. Omdat het om een vierjarige regeling gaat, en er in die tijd van alles kan veranderen, moet 'de vinger aan de pols gehouden' worden. Bovendien moeten er besluiten genomen worden over waar de jaarlijkse Brede SPUK – gelden aan besteed gaan worden. Tegelijk moeten huidige en nieuwe uitvoeringspartners gestimuleerd worden om plannen te ontwikkelen en uit te voeren, passend bij de actuele gezondheidssituatie in Koggenland. Uit ervaringen in de afgelopen jaren met het Lokaal Sportakkoord en het Lokaal Preventieakkoord blijkt dat blijvende aandacht en stimulering noodzakelijk is om te voorkomen dat er in 'vermoeidheid' in de planvorming en uitvoering optreedt.

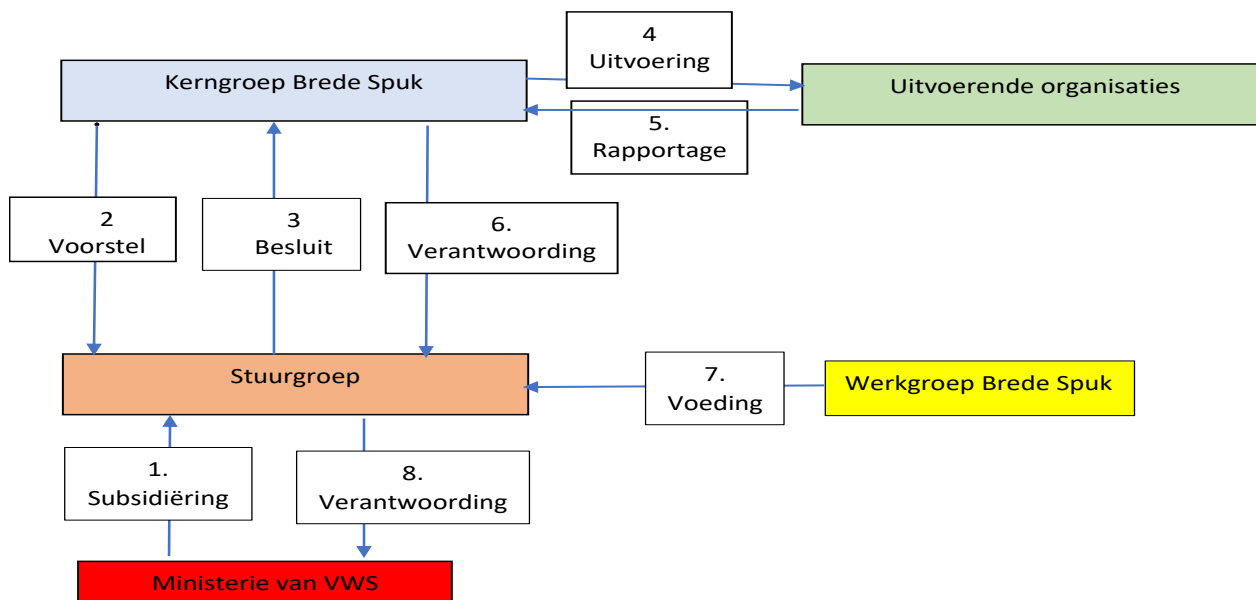
Grotere rol gemeente

We organiseren de ontwikkeling, ondersteuning en uitvoering van activiteiten in het kader van de 'Regeling specifieke uitkering sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026' voor deze periode anders dan voor het Lokale Sportakkoord (2020-2022) en het lokale Preventieakkoord (2021-2023). In die eerdere periode was de gemeentelijke rol vooral beperkt tot faciliteren van de uitvoering middels het doorgeven van rijks gelden aan een voor de uitvoering verantwoordelijke externe partners (o.a. Sportraad Koggenland, Team Sportservice, Jong Leren Eten, GGD, JOGG) en participeren in de kerngroep. Met die aanpak zijn goede resultaten behaald (zie het herijkte sportakkoord (bijlage 2) en het uitvoeringsplan sociaal domein (bijlage 4). Omdat het nieuwe rijksbeleid uitgaat van een grotere inhoudelijke en sturende rol van de gemeente passen we de organisatie voor de komende jaren aan. Waarbij we het goede uit de afgelopen jaren behouden.

Werkwijze

De uitvoering van interventies in het kader van de Brede SPUK – regeling blijft bij maatschappelijke organisaties en ondernemende sport- en beweegaanbieders, verenigd in de kerngroep Brede SPUK. Voor die uitvoering worden zij vanuit de Brede SPUK – regeling ondersteund met een financiële bijdrage of professionele inzet uit de Brede Regeling Combinatiefuncties. Anders dan in de periode 2020-2023 wordt de uitvoering aangestuurd vanuit een stuurgroep. De stuurgroep wordt inhoudelijk gevoed door de Werkgroep Brede SPUK.

Organisatie in schema:

Samenstelling

Kerngroep Brede SPUK = huidige kerngroep van het Lokaal Preventieakkoord, aangevuld met leden uit de expertgroep van het Lokaal Sportakkoord en vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties, onder voorzitterschap van de coördinator sport en preventie;

Stuurgroep Brede SPUK = onder voorzitterschap van de wethouder sport en de wethouder sociaal domein en volksgezondheid met drie beleidsambtenaren op de domeinen sport, gezondheid en sociaal domein en de coördinator

sport en preventie voor verbinding met de kerngroep; op afroep eventueel aangevuld met interne deskundigheid op het gebied van communicatie, financiën of met vertegenwoordiging van de GGD HN.

Werkgroep Brede SPUK = voortzetting van de huidige gemeentelijke werkgroep Brede SPUK met beleidsambtenaren op de Brede SPUK – thema's onder voorzitterschap van de drie beleidsambtenaren uit de stuurgroep;

Ministerie van VWS = Subsidiebureau DUS-I.

Opmerkingen

- De kerngroep en de coördinator sport en preventie (ten laste van de BRC-regeling) zijn verplichte onderdelen vanuit de Brede SPUK-regeling;
- De kerngroep bestaat naast vertegenwoordigers van externe organisaties ook uit drie gemeentelijke leden (beleidsambtenaren op de domeinen sport/bewegen, volksgezondheid, sociaal domein); de coördinator heeft de opdracht om de groep verder uit te breiden en versterken met organisaties die in de uitvoering van de Brede SPUK thema's een bijdrage kunnen en willen leveren;
- In de kerngroep worden gezamenlijk plannen gemaakt en suggesties gedaan voor activiteiten die passen in de Brede SPUK-regeling. Dit wordt samengevat in voorstellen aan de stuurgroep. In ieder geval maakt de kerngroep een werkplan voor een volgend jaar dat in de maand november aan de stuurgroep wordt voorgelegd;
- De stuurgroep maakt het verschil tussen de oude en nieuwe regeling duidelijk: omdat deze bestaat uit gemeentelijke vertegenwoordigers en deze groep besluit om voorstellen uit de kerngroep al dan niet te accorderen en daar ter ondersteuning een bijdrage uit de Brede SPUK voor beschikbaar te stellen, zit de gemeente aan het stuur van de uitvoering. De gemeente fungeert als penningmeester van de Brede SPUK-regeling.

Monitoring

Voor de monitoring wordt onderscheid gemaakt in uitvoering (en daarmee doelen, resultaten en samenhang; inhoud) en budgetbewaking. Voor onze uitvoering van het beleidsplan sociaal domein hanteren we een werkwijze waarin de voortgang regelmatig wordt vastgelegd, geëvalueerd en bijgesteld in een werkdocument. Op dezelfde wijze starten we met de monitoring van de Brede SPUK waarin de status en opbrengsten van acties en activiteiten worden geregistreerd waarbij de Tijdljn-methode het meest logisch lijkt.

De wens leeft om de lokale (en regionale) monitoring goed te laten aansluiten op de verantwoording die gevraagd wordt vanuit het Rijk. Dit zorgt ervoor dat we die dingen monitoren die relevant zijn en de administratieve last laag blijft. Om voor de toekomst de monitoring goed in te richten volgen we de landelijke ontwikkelingen, maken we gebruik van de Keuzehulp Instrumenten en Stappenplan voor monitoren en evalueren van Gezond In en laten ons adviseren door de GGD HN.

Budgetbewaking is belegd bij de werkgroepleden als eigenaar van de thema's. Zij worden daarbij ondersteund door een interne adviseur van onze afdeling financiën. Voor de bewaking en verantwoording van budgetten wordt gebruik gemaakt van de eigen financiële applicatie en systemen.

6. Beschrijf op welke samenhang en synergie wordt nagestreefd tussen uitvoering op de verschillende hoofdthema's en onderdelen.

Het huidige plan van aanpak bevat een groot deel activiteiten of initiatieven die al lopend zijn en geborgd worden binnen een van de Brede SPUK-programma's. Inwonersparticipatie is voor die initiatieven niet verder beschreven. De totstandkoming van deze activiteiten zijn eerder afgestemd met onze lokale adviesraden voor sport en sociaal domein. Na goedkeuring van het plan van aanpak worden uitvoeringsplannen opgesteld waarin de focus ligt op het leggen van de verbindingen tussen thema's, dan wel organisaties en worden inwoners en stakeholders betrokken bij nieuwe planvorming. Ook wordt dan verder uitwerking gegeven aan de externe communicatie.

Integraal werken is de standaard werkwijze binnen gemeente Koggenland. Beleidsterrein van het fysieke en sociale domein zijn bij Koggenland op beleidsniveau ondergebracht binnen één team. De beleidsmedewerkers zijn eigenaar van de verschillende thema's binnen de Brede SPUK-regeling. Dat betekent dat zowel binnen dit team integraal wordt samengewerkt maar ook dat de uitvoerende teams, waaronder team Openbare Ruimte, daar integraal in meegenomen worden. Daarmee wordt het onderwerp leidend en levert eenieder vanuit eigen expertise bijdragen aan dit thema. Hierbij wordt ook de input van 'buiten' vanuit verschillende invalshoeken meegenomen omdat elke discipline een ander netwerk kent.

Team beleid staat binnen gemeente Koggenland aan de lat voor de Omgevingsvisie voor de fysieke leefomgeving waar thema's en programma's als gezondheid, mobiliteit en onderhoud van de buitenruimte ook belangrijk zijn om mee te nemen. Het formuleren van een strategische visie op hiervoor genoemde thema's vindt zijn feitelijke uitwerking in integrale beleid van bijvoorbeeld spelen, bewegen, vitaal ouder worden en gezondheidsbeleid en draagt bij aan de ervaren positieve gezondheid van onze inwoners.

Om de verbinding tussen thema's in de 'buitenwereld' te versnellen en versoepelen, heeft de coördinator sport en preventie een belangrijke rol. De coördinator slaat bruggen tussen organisaties en verbindt zo het netwerk van de diverse disciplines op basis van thema's en acties die uitgezet worden. Deze rol zal vooral in het begin een impuls nodig hebben om bekendheid te genereren en het vliegwiel op gang te brengen.

Bij de beantwoording van vraag 3 is per Brede SPUK – thema aangegeven welke verbindingen tussen de diverse thema's mogelijk worden geacht en in de uitvoering actief nagestreefd worden. Samenhang en synergie worden daarnaast bewaakt en gestimuleerd door de gekozen organisatievorm (zie antwoord op vraag 5), waarin de verschillende groepen elkaar stimuleren en scherp houden op optimale samenhang en synergie.

Uiteraard is de integrale gedachte achter de uitvoering van de Brede SPUK – thema's de komende jaren blijvend aandachtspunt in de communicatie. Zowel intern binnen de gemeente tussen de verschillende beleidsdomeinen als extern met inwoners en maatschappelijke organisaties en ondernemers. Actie voor 2023 is ook om een communicatieplan te maken waarin dit is vastgelegd.

Uiteindelijk moet samenhang en synergie terugkomen in de evaluatie na 2026. Daaruit moet de borging van het preventie gedachtengoed (en de realisatie daarvan: de beweging naar de voorkant) voor de jaren daarna blijken.

7. Verbinding onderdelen Brede SPUK en doelen GALA en Sportakkoord

Vul a.u.b. onderstaande tabel in. Geef door het plaatsen van een vinkje (v) aan indien u met een onderdeel van de regeling een bijdrage levert aan specifieke doelen van het GALA of het Hoofdlijnen Sportakkoord II.

	1. Lokaal sportakkoord	2. Brede Regeling Combinatiefuncties	3. Terugdringen gezondheidsachterstanden	4. Kansrijke Start	5. Mentale gezondheid	6. Aanpak overgewicht en obesitas	7. Valpreventie	8. Leefomgeving	9. OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	10. Versterken sociale basis	11. Mantelzorg	12. Eén tegen Eenzaamheid	13. Welzijn op recept	14. Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	15. Coördinatiekosten regionale aanpak preventie
Doelen Gezond en Actief Leven Akkoord															
Terugdringen gezondheidsachterstanden	v	v		v	v	v	v	v	v		v	v	v	v	v
Een gezonde fysieke leefomgeving die uitnodigt tot bewegen en ontmoeten	v	v	v		v	v		v		v		v			
Het versterken van (de verbinding met) de sociale basis	v	v	v		v		v	v		v	v	v	v		v
Een gezonde leefstijl	v	v	v	v		v		v		v			v		v
Versterking van de mentale weerbaarheid en mentale gezondheid			v		v			v		v	v	v	v		
Vitaal ouder worden	v	v	v				v	v	v	v	v	v	v		v
Domein overstijgende inzet vanuit een regionale preventie-infrastructuur				v		v	v					v	v	v	v
Doelen Hoofdlijnen Sportakkoord II															
Inclusie en diversiteit in de sport vergroten	v	v	v		v										
Sociaal veilige sport creëren	v		v		v							v	v		
Vitale sportaanbieders: vergroten van de kwaliteit, veiligheid en toegankelijkheid van het sportaanbod	v	v	v		v		v			v					
Vaardig in bewegen: een leven lang sporten en bewegen voor ieder kind en iedere jongere	v	v	v		v	v									
Ruimte voor sport en bewegen: een toekomstbestendige sportinfrastructuur	v		v					v							
Maatschappelijke waarde van topsport optimaliseren	v				v	v				v					
Doelen addendum BRC															
Meer kinderen, jongeren en volwassenen die sporten, bewegen en meedoen aan cultuur (ook kwetsbare groepen en mensen die achterblijven in sport-, beweeg- en cultuurdeelname)	v	v	v		v	v	v	v		v	v	v			
Sterke aanbieders in sport, bewegen en cultuur waarbij kwaliteit, veiligheid en toegankelijkheid geregeld is	v	v	v		v							v	v		
Een sterke verbinding tussen sport, bewegen en cultuur met andere domeinen en programma's (onderwijs, gezondheid, zorg, welzijn en sociale zaken/armoede & schulden)	v	v	v		v	v	v	v		v	v	v	v		v

8. Toestemming gebruik informatie

De gemeente geeft toestemming voor gebruik van de informatie uit het plan van aanpak voor de evaluatie van de landelijke samenwerkingsafspraken en de monitoring en doorontwikkeling van landelijk beleid.

9. Ondertekening

Het plan van aanpak dient ondertekend te worden door ten minste één wethouder.

Naam wethouder: Marian van Kampen
Datum van ondertekening: 26-9-2023

Handtekening wethouder:

Naam wethouder: Bart Krijnen
Datum van ondertekening: 26-09-2023

Handtekening wethouder: